

PRAZNOVALI SMO

5. september 1975. Lep sončen dan, dan, ki smo ga vsi pričakovali; organizatorji slovesnosti in delavci Litostroja. Začelo se je s slavnostno sejo delavskega sveta organizacije, vrhunec pa so slovesnosti dosegli na zboru ob odkritju spominskega obeležja ob 25. obletnici samoupravljanja, katerega se je udeležil predsednik republike in predsednik ZK Jugoslavije tovariš Josip Broz-Tito z ženo Jovanko. Točno ob 11. uri se je pripeljal naš najdražji gost s svojo soprogo, spremljali pa so ga še predsednik predsedstva SR Slovenije Sergej Kraigher, članica sveta federacije Lidija Šentjurs in drugi. Vso pot od Titove rezidence na Brdu pri Kranju, do Ljubljane so jih navdušeno pozdravljali tisoči in tisoči delovnih ljudi, pred Litostrojem pa se je zbrala nepregledna množica Ljubljancev, ki so skupaj z nami pričakali dragega tovariša Tita.

Ob prihodu v tovarno so predsednika republike pozdravili najvišji predstavniki Litostroja in občine Ljubljana-Siška. V imenu Litostrojčanov sta mu izrekla dobrodošlico generalni direktor tovariš Marko Kržišnik in predsednik osrednjega delavskega sveta tovariš Polde Dadlišek, v imenu občinske skupščine pa predsednik Stane Plemenitaš in sekretar občinske konference ZK Ljubljana-Siška Franc Hribar. Potem ko sta pionirka Tatjana Petrič in pionir Aleksander Kogoj izročila dragima gostoma šopek cvetja, sta k tovarišu Titu

in njegovi soprogi pristopila Irena Kosmač in Filip Novak ter jima pripela zlati znački Litostroja.

Predsednik republike se je pozdravil še z drugimi predstavniki tovarne, občine in mesta ter segel v roke še Francu Popitu, Mitji Ribičiču, Francu Šetincu, Janku Rudolfu, Ljubi Jasniču, Romanu Albrehtu, Ivanki Vrhovščak, generalpolkovniku Francu Tavčarju-Roku in Rudolfu Hribniku-Svarunu, zatem pa so visoki zvoki himne naznanili veliko slovesnost.

Udeležence velikega zborovanja

je pozdravil predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Litostroj 28 letni strojni ključavničar Miro Peček: »Dragi tovariš Tito, draga tovarišica Jovanka, spoštovane tovarišice in tovariši — dragi gostje!

Delavci Litostroja, delovni ljudje in občani Ljubljane smo srečni, da Vas, dragi tovariš predsednik, ponovno pozdravljamo med nami. Ponosni smo tudi, da je ponovno v naši sredini snovalec tega velikega strojne industrije — tovariš Franc Leskošek-Luko. Toplo pozdravljamo predstavnike družbeno političnih organizacij in skupnosti.

Ob navdušenju tisočev na tem velikem shodu je za govornico stopil sekretar mestne konference zveze komunistov Ljubljane tovariš Vinko Hafner (njegov govor objavljamo na 3. strani). Po slavnostnem govoru Vinka Hafnerja, v katerem je orisal pomen in vlogo Litostroja ter spregovoril o sedanjem položaju v gospodarstvu, je predsednik konference osnovnih organizacij sindikata zaprosil tovariša Franca Leskoška-Luko, očeta Litostroja, da odkrije spomenik — lopato Kaplanove turbine, posvečen 25. obletnici samoupravljanja. Ob zvoku fanfar je tovariš Leskošek odkril spominsko obeležje in dejal:

— da ta spomenik spominja na tisti 2. september 1950, ko smo v Litostroju izvolili prvi delavski svet,
— hrati spominja na čase, ko so moral delavci bivših strojnih tovarn na cesto in ko so leti odločili, da bodo nekoč sami zgradili tovarno,
— dalje predstavlja uresničitev zgodovinskih Titovih besed o nujnosti vzpostavitve samoupravne družbe.

Vidno ganjen se je predsednik republike tovariš Tito objel s tovarišem Leskoškom-Luko ter ob burnem pozdravljanju stopil na govorniški oder.

Po kratkem govoru in po izredno prisrčnem stiku ter navdušenem pozdravljanju ljudskih množic, si je tovariš Tito v spremstvu gostov, generalnega direktorja tovariša Marka Kržišnika in predsednika osrednjega delavskega sveta tovariša Leopolda Nadliška ogledal del proizvodnih obratov v TOZD FI, zlasti so ga zanimali novi stroji, montaža črpalk, turbin ter drugih proizvodov.

Po končanem ogledu se je v dvorani delavske restavracije pogovarjal s političnim aktivom naše delovne organizacije.

Smo sposobni ustvarjati

TITOV GOVOR PO ODKRITJU SPOMINSKEGA OBELEŽJA OB 25. OBLETNICI SAMOUPRAVLJANJA V LITOSTROJU

»Tovarišice in tovariši, dovolite še meni, da na koncu povem nekaj besed, saj so me izredno ganili sprejem, to današnje zborovanje in vse, kar ste dosegli. Čestitam velikemu delovnemu kolektivu Litostroja ob 25. obletnici zelo uspešnega samoupravljanja. Čestitam tudi republiki Sloveniji, ki je pomagala, da je zrasla tako velika tovarna in da si je z zelo kakovostnimi izdelki v svetu pridobila ugled enega od največjih podjetij te vrste.

Zdaj pa se moram spomniti tudi časov, ko sem pred 63 leti delal v tovarni pri Tünni. To so bile pravzaprav barake in ne poslopja. Delal sem pri malih turbinah. Kot mlad mehanik sem strgal medeninaste lopate turbin. Delovne razmere so bile zelo težavne: prostori so bili zelo zadušljivi in tesni, pa prah in slabe plače. Delali smo po dvanaest ur na dan.

Ko danes gledam to veliko podjetje, ki svoje izdelke prodaja skoraj po vsem svetu, se ne moremo prečuditi. Take izredne in lepe uspehe smo dosegli v socialistični Jugoslaviji. To je bilo mogoče tudi zato, ker smo socialistična država in ker smo razvijali samoupravljanje.

V Jugoslaviji imamo veliko modernih tovarn. Po mojem mnenju je tehnologija v naši industriji na visoki stopnji. Prizadevali si bomo, da bomo to tehnologijo še bolj izpopol-

nili da bomo prodajali po svetu še boljše blago. Danes smo navezali široko sodelovanje z mnogimi državami Afrike, Azije, Evrope, Amerike in drugimi.

Delovnemu kolektivu Litostroja želim veliko uspehov pri nadaljnjem ustvarjalnem delu. Prepričan sem, da boste še naprej dosegali velike uspehe. Vendar bodo tudi težave. Težave pa danes večinoma izvirajo iz krize, ki je prizadela, a ne tako hudo, kot bi nekateri radi prikazali, tudi nas. Ta kriza je neizogibno prizadela tudi nas, saj smo pri blagovni menjavi tesno povezani z mnogimi državami Zahoda, kamor izvažamo svoje proizvode. Toda prepričan sem, da nam bo s prizadevanjem, s še večjo in boljšo produktivnostjo dela uspelo premagati posledice te krize, ki je prizadela, a ne tako hudo, kot bi nekateri radi prikazali, tudi nas.

Smo ljudstvo, sposobno ustvarjati. V zadnjem obdobju smo iz Jugoslavije ustvarili takšno deželo, o kakršni naši ljudje nikoli še sanjati niso mogli. Predvsem je to enotna država. Vsi naši narodi so enotni. Druga pomembna stvar pa je, da je naš mladi delavski razred po vojni rasel skupaj z nami. Naš delavski razred se je, tako kot se je med vojno bojeval, tudi po vojni bojeval na področju industrializacije naše države. Prepričan sem, da bomo premagali vse težave, ki so še pred nami. Dragi prijatelji, vsem vam želim veliko uspeha.

Litostrojčani smo dočakali veliki trenutek, ponovno smo pozdravili med nami prvega državljanca Jugoslavije, dvakratnega narodnega heroja in idejnega tvorca nove Jugoslavije — tovariša Tita.

Srebrni jubilej samoupravljanja v Litostroju je prerasel v slavlje delovnih množic Ljubljane, ki so prihitele pozdraviti najpomembnejšega gosta.

Govor predsednika republike ob odkritju spominskega obeležja in kasneje razgovor s političnim aktivom naše delovne organizacije je bil dejansko veliko priznanje in vzpodbuda samoupravljalcem, ne samo delavcem Litostroja, temveč vsem delovnim ljudem in občanom jugoslovanske družbene skupnosti.

Osvežimo samo besede, ki jih je izrekel ob odkritju spomenika: »Zdaj se spominjam tudi časov, ko sem pred triinšestdesetimi leti delal v tovarni pri Tünnesu. To so bile pravzaprav barake in ne poslopja.

Lahko smo ponosni

Delal sem pri majhnih turbinah, kot mlad mehanik sem strgal medeninaste lopate turbin. Delovne razmere so bile zelo težavne: prostori so bili zelo zadušljivi in tesni, pa prah in slabe plače.

Ko danes gledam to veliko podjetje, ki svoje izdelke prodaja skoraj po vsem svetu, se ne morem načuditi. Take izredne uspehe smo dosegli v socialistični Jugoslaviji. To je bilo mogoče zato, ker smo socialistična država in ker smo razvijali samoupravljanje. Desettisoči udeležencev tega gotovo največjega zborovanja v Litostroju so zlili roke v en sam pozdrav, pozdrav človeku, kateremu bi vsakdo želel stisniti roko, pozdrav besedam, ki dvigujejo zanos in zavest ljudskih množic, besedam, ki spominjajo na trdo preteklost in govore o uspešni sedanjosti in še lepši prihodnosti.

Za prihodnost se nam — delavcem Litostroja ni treba bati, toda prisluhnimo spet Titovim besedam, ki jih je izrekel v pogovoru s političnim aktivom: »Pri nas je najvažnejše, da povečamo produktivnost dela. To pa je tesno povezano z organizacijo dela in notranjimi odnosi v podjetjih.

Ali te besede ne kažejo na tiste dejavnike, ki bistveno zavirajo povečanje proizvodnje tudi v naši delovni organizaciji? Naloga nas vseh je, da v sedanjem družbeno političnem trenutku ugotovimo dejansko stanje ter na tej osnovi začnemo odgovorno in zavestno razreševati pereče probleme. Povečanje proizvodnje pa gotovo predstavlja za Litostroj največji prispevek k stabilizaciji našega gospodarstva.

SLAVNOSTNE SEJE

Slavnosti ob praznovanju 25. obletnice samoupravljanja, 28. obletnice obstoja tovarne in 30. obletnice osvoboditve so se začele že v četrtek, 4. septembra, ko so imeli vsi delavski sveti TOZD in delovne skupnosti SSP slavnostne seje.

Na sejah so s priložnostnimi govori obeležili razvoj samoupravljanja tako v tovarni kot v celotni družbi, hkrati pa so obdarili delavce, ki so že 10, 15, 20 in 25 let zvesti Litostrojčani.

NE SAMO DELATI, AMPAK UČITI MLADE

Kako je potekala seja v TOZD FI, lahko razberemo iz naslednjega članka našega dopisnika.

Slavnostno sejo v TOZD FI je začel predsednik sveta tovariš Razpotnik, ki je uvodoma pozdravil vse slavlence in goste, potem pa je nadaljeval:

»Pred dvema dnevoma je minilo petindvajset let, ko smo delavci v Litostroju prevzeli tovarno v upravljanje. Takrat smo v zid sive livarne vklesali skromno spominsko obeležje, ki nas je vedno spominjalo na to, da je tovarna naša, da je od nas odvisno, kakšna bo v prihodnje, kako se bomo v njej počutili in kako bomo napredovali.

Ta napis je sedaj prenesen na spomenik pred upravnim poslopjem, ki je v ponos nam vsem.

Minilo je četrto stoletje. Nabrali smo si mnogo izkušenj, prebredli mnogo težav in se marsičesa naučili. Učimo se še danes, učili se bomo tudi v prihodnje, še mnogo spreminjali in prilagajali, odmetavali, kar je zgrešenega, in vsajali novo, prilagojeno izkušnjam vsakodnevnega napredka.

Nova ustava in delitev delovnih organizacij na temeljne organizacije združenega dela zagotavljata poglobljeno sodelovanje

sleherne delavca. S tem pa nam niso dane samo pravice, temveč tudi dolžnosti, ki se jih moramo temeljito zavedati. Brez resnega sodelovanja sleherne člana naše družbe danih možnosti ne bomo uspeli do kraja izkoristiti.

Zunaj in znotraj naših meja so še vedno ljudje, ki z nezaupanjem gledajo na naš samoupravni sistem. Naše naloge so s tem samo povečane in zahteve po aktivnem delu toliko večje. Z odločnimi ukrepi proti vsem nasprotnikom in rušiteljem naše poti bomo uresničili cilje, za katere smo se borili med NOB in za kar je 1.700.000 naših mater in očetov, bratov in sestra žrtvalo svoja življenja.

Samoupravljanje dobiva vse popolnejšo obliko. Vse več delavcev je vključenih v dejansko odločanje, kljub temu pa je še vedno preveč takih, ki puščajo samoupravljanje ob strani, kot da to ni njihova stvar, vendar pa ob vsaki najmanjši nepravilnosti kritizirajo.

Tovariš Razpotnik je že stare, prekaljene Litostrojce spomnil, da njihova dolžnost ni samo delati, ampak tudi učiti mlade ljudi.

»Z intenzivnim priučevanjem naših mladih sodelavcev bomo lahko kmalu zapolnili vrzeli, ki

jih imamo, to pa lahko storimo ravno mi, ki smo izkušeni in napolnjeni z dragocenim znanjem. Mladi ljudje nam bodo hvaležni. Hitro bodo zaživel z nami in zadovoljstvo bo obojestransko.

Tisti, ki svoje znanje zapirajo vase, nimajo prav in ne vedo, da s tem škodijo celotni družbi. Zavedati se moramo, da je prava moč naše družbe le v čvrsti slogi in v iskrenem sodelovanju.

Ob koncu je tovariš Razpotnik v imenu delavskega sveta TOZD FI slavlencem iskreno čestital in jim zaželel še mnogo delovnih uspehov in osebne sreče.

Tovariš Marko Kržišnik je predsedniku republike predstavil razvoj in poslovanje Litostroja

Pomembno na zborih delavcev

Na zborih delavcev, ki so bili 30. 8. 1975 od 13. uri, so med drugim obravnavali tudi poslovno poročilo za I. polletje ter sklepe, stališča in priporočila občinske skupščine v zvezi s stabilizacijo gospodarstva.

Pregled zapisnikov zborov nam pove naslednje:

v TOZD PI

- so soglasno sprejeli poslovno poročilo za I. polletje.
- Sprejeli so tudi sklep, ki zadoljuje vodstvo TOZD, svet TOZD in DS SSP, da do 15. septembra predlože predloge konkretnih stabilizacijskih programov zborom delavcev v razpravo in potrditev.

v TOZD FI

- poslovnega poročila zbor ni obravnaval, ker je bilo dostavljeno komaj nekaj ur pred zborom. Zato zbor zadoljuje svet TOZD FI, da poslovno poročilo temeljito analizira, takoj ukrepa in poda celovito poročilo na naslednjem zboru.
- Zbor je obravnaval stališča, priporočila in sklepe občinske skupščine ter ugotovil, da je celoten program aktualen za TOZD FI.
- TOZD FI je že sprejel stabilizacijski program v mesecu januarju. Zbor sodi, da je potrebno dodati še konkreten program varčevanja. Program direktno in indirektno zajema vso problematiko v zvezi s stabilizacijo.

V delovni skupnosti SSP

- vsi zbori so poslovno poročilo za I. polletje sprejeli, hkrati pa je bilo poudarjeno, da je

potrebno temeljito preanalizirati poslovanje TOZD FI, kajti končni rezultat Litostroja je odvisen od finalizacije proizvodnje v TOZD FI. Zelo je tudi zaskrbljujoč stalen porast zaloga in večanje nedokončane proizvodnje.

- obravnavali so stališča, priporočila in sklepe občinske skupščine glede stabilizacije ter sklenili, da morajo službe do 15. septembra pripraviti konkretne stabilizacijske programe.

V TOPD IVET

- je zbor poslovno poročilo potrdil, vendar so bili delavci mnenja, da je potrebno napeiti vse sile za izpolnitev plana.
- Obravnavali so stališča, priporočila in sklepe občinske skupščine ter sprejeli sklep, da do 15. septembra izdelajo lasten stabilizacijski program.

V TOZD SERVIS

- sprejeli so bilanco uspeha za I. polletje 1975 s pripombami:

1. pregledati poslovanje TOZD FI, poiskati vzroke ter rešitve položaja,

2. do konca leta je potrebno zmanjšati zaloge za 1/3 sedanjne višine zaloga.

- Podpirajo stabilizacijski program občine, hkrati bodo tudi sami izdelali konkretne programe.

V TOZD ZSE

- na poslovno poročilo niso imeli bistvenih pripomb. V svoji TOZD so ugotovili, da so povečali storilnost in hkrati zmanjšali stroške poslovanja.
- Do 15. septembra bodo izdelali podroben stabilizacijski program.

V TOZD ICL

- so poročilo v celoti sprejeli in opozorili na negativno bilanco doma učencev ICL.
- Obravnavali so sklene občinske skupščine ter sklenili izdelati lasten stabilizacijski program.

BESEDE PREDSEDNIKA TITA OB KONCU RAZGOVORA S POLITIČNIM AKTIVOM LITOSTROJA

Predsednik Tito je opozoril na nekatera aktualna vprašanja ekonomskega razvoja, posebej na inflacijo in poudaril, da se mora zmanjšati. Med vzroki inflacije je omenil med drugim krizo na zahodu, ki je zadela tudi nas, posebno naš izvoz, pa tudi pretirane in nepokrite investicije, nedisciplino itd.

»Sedaj se«, je nadaljeval predsednik Tito »pri nas postavljajo zelo strogi ukrepi za zmanjšanje cen. Nekateri proizvajalci so to že storili, toda to se na tržišču še ne občuti zadostno. Spomnimo se na primer, v kakšni situaciji so naši živinorejci: živina je poceni, konkurenca precej velika, a cene mesa kljub mnogim ukrepom še vedno visoke.

Potrebno bi bilo več discipliniranosti. Ne smemo dopustiti, da proizvajalci delajo z izgubo, tisti pa, ki prodaja njihove izdelke, kuje visoke dobičke na škodo proizvajalcev«, je poudaril visoki gost.

»Pri nas je najvažnejše, da dvignemo produktivnost dela. To je tesno povezano z organizacijo in z notranjimi odnosi v podjetju. Povečanje produktivnosti dela je bistven pogoj tudi za zmanjšanje inflacije.«

V nadaljevanju je poudaril tudi, da nagrajevanje mora biti rezultat produktivnosti dela in ustvarjenega dohodka, nedopustno je, da nekateri povečujejo osebne dohodke ne glede na rezultate ustvarjenega dohodka.

Na koncu je predsednik Tito dejal: »To, kar sem tukaj videl in slišal od vas, je napravilo name zelo dober vtis. Prepričal sem se, da izdelujete zelo kvalitetne proizvode in da poslujete uspešno. Želim, da tako tudi nadaljujete.«

Ob branju referata predsednika delavskega sveta

Še naprej bomo izvrševali naloge

OB KONCU SLOVESNOSTI OB ODKRIVANJU SPOMENIKA SE JE PREDSEDNIK SINDIKATA TOVARIŠU TITU IN TOVARIŠU LESKOŠKU ZAHVALIL, TER DEJAL: »OBLJUBLJAM, DA BOMO DELAVCI LITOSTROJA ŠE NAPREJ IZVRŠEVALI NALOGE, KI NAM JIH NALAGA DRUŽBENA SKUPNOST, KAJTI TO SPOMINSKO OBELEŽJE NAM POSTAVLJA OBVEZO, DA MORAMO SAMOUPRAVNE SOCIALISTIČNE ODNOSI KREPITI IN STALNO UTRJEVATI, KER JE TO PREDPOGOJ, DA POSTANEMO DELAVCI DEJANSKO GOSPODARJI NAD POGOJI IN REZULTATI SVOJEGA DELA.

Tovarišu Titu smo dali v spomin jedkanico, ki predstavlja načrt lopate Kaplanove turbine s citati, ki so napisani na spominskem obeležju

Dostojno zastopamo vaše ime, dragi tovariš Tito

V razgovoru s političnim aktivom v delavski restavraciji je generalni direktor dipl. inž. Marko Kržišnik predstavil poslovanje in razvoj naše tovarne. Predsednik upravnega odbora tovariš Stane Bradeško, dipl. inž., je govoril o razvoju samoupravnih proizvodnih odnosov in o nadaljnjem uveljavljanju le-teh. O delovanju in aktivnosti družbenopolitičnih organizacij pa je tovariša Tita seznanil sekretar sveta ZK Litostroj tovariš Miha Žilavec. Posebno je tovariša Tita zanimalo, koliko delavcev je vključenih v samoupravljanje, koliko je članov zveze komunistov, kako se v družbenopolitično življenje vključujejo mladi, kako skrbimo za oddih delavcev in družbeni standard. Kako je z likvidnostjo in naročili? Generalni direktor in drugi so mu odgovorili na vprašanja ter mu obrazložili še druge podrobnosti, ob katerih je naš dragi gost dobil celovitejšo sliko o delu in življenju naše delovne organizacije.

Med drugim je tovariš Marko Kržišnik dejal: »S ponosom lahko povem, da dostojno zastopamo vaše ime, dragi tovariš Tito, in obljubljam, da ga bomo tudi v prihodnje!« Ob koncu razgovora s političnim aktivom naše tovarne je spregovoril še tovariš Tito.

Po končanem razgovoru je generalni direktor izročil tovarišu Titu jedkanico, ki predstavlja načrt lopate Kaplanove turbine, predsednik delavskega sveta pa tovarišici Jovanki tapiserijo z gorenjskim motivom.

Predsednik občinske skupščine Ljubljana-Šiška je predsedniku izročil spominski album, ki prikazuje dosežke občine.

Za konec se je predsednik republike tovariš Tito še podpisal v spominsko knjigo našega kolektiva ter se ob ponovnem pozdravljanju tisočerih grl Tito, Tito..., odpeljal proti Brdu.

ZADNJA VEST

Do zaključka redakcije smo zvedeli, da so že vse TOZD in službe izdelale svoje stabilizacijske programe, ki so dani v razpravo in potrditev samoupravnim organom in zborom delavcev.

ZGODOVINSKE BESEDE

NA VELIKI PROSLAVI OB 25. OBLETNICI SAMOUPRAVLJANJA JE IMEL TOVARIŠ VINKO HAFNER, SEKRETAR MESTNE KONFERENCE ZKS LJUBLJANA, SLAVNOSTNI GOVOR, V KATE-REM JE MED DRUGIM POSEBNO POUČIL:

Na tem območju so začeli delavci pred devetindvajsetimi leti graditi moderno tovarno težke strojegradnje, ki je dobila ime Titovi zavodi Litostroj. Upravičeno pravimo, da je Litostroj otrok socialistične izgradnje, v šali pa pravimo, da je to tudi Lukov otrok. Res je namreč, da se je Litostroj lahko tako hitro zgradil in se uspešno razvijal do današnjega pomena in obsega le v pogojih revolucionarnega družbenega preobražanja. Res pa je tudi, da je imel tovariš Franc Leskošek-Luka, kot ugleden revolucionar in tedanji minister za industrijo, velike zasluge za njegovo izgradnjo.

Ko so leta 1937 kapitalisti likvidirali nekdanje zastarele in nerentabilne ljubljanske strojne tovarne ter odpustili več sto delavcev, je tovariš Leskošek na zborovanju v delavski zbornici izrekel preroške besede, ki so zdaj vklesane tudi v tale spomenik:

»KAPITALISTI SO LIKVIDIRALI STROJNE TOVARNE, AMPAK STROJNE TOVARNE BODO SE STALE V LJUBLJANI, GRADILI JIH NE BODO KAPITALISTI, AMPAK NEKDO DRUG«.

In res so kmalu po osvoboditvi zrasle na tem območju nove strojne tovarne Titovi zavodi Litostroj in gradila jih je nova

jev. Njegove turbine poganjajo večino jugoslovanskih elektrarn, 30 odstotkov svoje proizvodnje v vrednosti 220 milijonov dinarjev izvozi v 40 držav, kjer se je uspešno uveljavil v hudi konkurenci s priznanimi tujimi firmami. Poudariti je treba, da je večina njegovih proizvodov izdelana po lastnih konstrukcijah, kar kaže na velik napredek njegove razvojno-raziskovalne dejavnosti. Litostroj je tudi pobudnik združevanja in povezovanja slovenske strojegradnje in obnem eden izmed najpomembnejših nosilcev ekonomskega in družbenega razvoja tukajšnje krajeve skupnosti, občine Šiška in mesta Ljubljana.

BISTVEN POGOJ JE BIL — RAZVOJ SAMOUPRAVLJANJA

Vse to je plod trdega in ustvarjalnega dela delavcev Litostroja samega, obenem pa tudi ugodnih družbenoekonomskih pogojev, v katerih so lahko litostrojski delavci uresničevali svoje razvojne načrte, utrjevali svoj družbeni položaj in si zagotavljali socialno varnost. Eden izmed bistvenih pogojev je bil nedvomno razvijanje samoupravljanja. Začelo se je pravzaprav že z zmago socialistične revolucije, dejansko pa se je uveljavilo leta 1950 s sprejetjem zakona o prevzemu podjetij po delavskih svetih. Tedaj je tovariš Tito izrekel besede, ki so prav tako vklesane v tale spomenik:

»Samoupravljanje moremo in moramo uresničevati, če resnično hočemo zgraditi socializem«.

POTREBNA NAM JE TRDNA RAZREDNA ZAVEST

Pred 25 leti so torej tudi delavci Litostroja prevzeli tovarno v svoje roke. Od tedaj je poteklo četrto stoletje vztrajnih prizadevanj in uspehov, pa tudi neuspehov in odklonov pri uveljavljanju samoupravljanja, tako v Litostroju samem, kot tudi v naši celotni družbi. Saj smo še pred nekaj leti ugotavljali očiten za-

stoj v razvoju samoupravljanja in vrsto drugih družbenih odklonov, ki so resno ogrožali samoupravno socialistično smer našega nadaljnjega družbenega razvoja. Zahvaljujoč odločnemu posegu vodilnih organov Zveze komunistov in tovariša Tita, ki je dobil polno podporo pri najširših slojih delovnih ljudi, je tisto kritično obdobje že za nami. Zdaj imamo tudi jasna stališča kongresov Zveze komunistov ter novo zvezo in republiko ustavo, kar je podlaga za nadaljnje uspešno razvijanje samoupravnih odnosov. Vendar ne smemo prezreti, da nam je bilo potrebno polnih 25 let socialistične graditve, da smo dosegli tolikšen gospodarski in družbeni napredek, da že lahko uveljavljamo resnično novo kvaliteto v razvijanju samoupravnih odnosov, ki jo označujemo kot prehod od upravljanja v imenu delavcev v dejansko upravljanje delavcev samih. To jasno dokazuje, kako dolg in težaven je proces osvobajanja dela in delavca, ki ni odvisen le od subjektivnih težej ljudi, temveč tudi od ustreznega povečanja materialne podlage dela in dozorevanja socialistične zavesti ljudi. Zato nam bosta tudi nadalje potrebna trdna razredna zavest in žilavo delo za uspešno uveljavljanje samoupravnih socialističnih odnosov.

V tem času pa so za vse nas posebno pomembna prizadevanja za stabilizacijo gospodarstva in obenem tudi za širšo družbeno stabilizacijo. To je že nekaj časa poglavitna vsebina široke družbenopolitične akcije, ki zajema vse združeno delo, torej tudi Litostroj. Bistvo prizadevanj je postopno zmanjševati in končno tudi ukiniti že nekaj let trajajočo gospodarsko nestabilnost. Njen najbolj očiten odraz je inflacija, ki se kaže zlasti v naglem povečevanju cen in življenjskih stroškov, poslabšanju likvidnosti in reprodukcijske sposobnosti gospodarstva, povečanju zunanjetrgovinskega primanjkljaja ter vrsti drugih gospodarskih in socialnih težav. Vse to, kot dobro veste zavira hitrejši gospodarski razvoj in neposredno prizadene vse delovne ljudi, posebno pa tiste z nižjimi dohodki.

LOTIMO SE VZROKOV INFLACIJE

Boj z inflacijo bo še dolg in trdovraten. Inflacija je namreč podobna bajeslovni zmagi s sto glavami, ki so mu ob vsaki odseki zrasle tri nove. Zato ga ni bilo mogoče uničiti samo s sekanjem glav, temveč ga je bilo treba z mečem zadeti naravnost v srce. To pomeni, da se tudi z inflacijo ne moremo uspešno spopadati le z odpravljanjem njenih posledic, temveč se moramo lotiti predvsem njenih globljih vzrokov. To pa je med drugim vsaka prekomerna potrošnja, ki ni pokrita z dejansko ustvarjenim dohodkom, strukturna neusklajenost proizvodnje oziroma njena neprilagojenost gibanju realne potrošnje, nadalje nizka produktivnost dela in slabo izkoriščanje delovnega časa, nevpodobni sistemi nagrajevanja oziroma delitve dohodka, nepremišljene ali prepočasne aktivirane investicije, nesmotrni uvoz ali brezbržnost do izvoza, nepošten odnos do poravnave obveznosti do upnikov in podobno.

Za odpravljanje takšnih vzrokov gospodarske nestabilnosti je seveda potrebno zavzeto prizadevanje vseh delavcev v združenem delu in zelo odgovorno ravnanje vseh družbenih dejavnikov, ki kakorkoli vplivajo na položaj in razvoj gospodarstva.

Pri tem moramo kritično ugotoviti, da je sedanja družbenopolitična akcija za gospodarsko stabilizacijo sicer tudi v Ljubljani dokaj intenzivna in daje tudi že prve, čeprav še skromne konkretne učinke. Vendar je zaenkrat še vse preveč omejena na aktivnost vodilnih družbenopolitičnih, samoupravnih in poslo-

vodskih sestav ter Zveze komunistov v delovnih organizacijah ter na aktivnost družbenih organov na ravni občin in mesta. Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela pa so premalo poučeni o stabilizacijskih ukrepih ter zato niso dovolj mobilizirani za njihovo uresničevanje. Podobno velja tudi za občane v krajevnih skupnostih. Prav tako lahko ugotovimo, da so stabilizacijska prizadevanja veliko intenzivnejša in konkretnnejša v gospodarstvu, kot pa v družbenih dejavnostih.

Celoten uspeh družbene akcije za gospodarsko stabilizacijo je seveda neposredno odvisen tudi od uspešnosti naših prizadevanj za krepitev samoupravljanja, torej za uveljavljanje temeljnih organizacij združenega dela in družbenoekonomskega položaja delavca v njih. Drugače povedano: gospodarska stabilnost je globoko pogojena s splošno družbeno stabilnostjo. Le-ta pa temelji na uresničevanju sedanjih in zgodovinskih interesov delavskega razreda kot bistveni vzpodbudi družbenega napredka, in na krepitvi socialističnega samoupravljanja kot prevladujočega družbenega odnosa.

MED TAKŠNE DELOVNE ORGANIZACIJE SPADA TUDI LITOSTROJ

Zato nikakor ne moremo sprejeti dokaj razširjene teze, da smo se v zadnjem obdobju vse preveč ukvarjali z uresničevanjem ustave oziroma takimi omejenimi »tozdiranjem«; pri tem pa smo zanemarili razreševanje perečih gospodarskih vprašanj in tako hote ali nehoti prispevali k poglobljanju gospodarske nestabilnosti. Resnica je namreč povsem drugačna. Vodilni družbenopolitični in strokovni delavci so se v zadnjem obdobju res veliko ukvarjali z ustavnim preoblikovanjem organizacij združenega dela. Toda prav tam, kjer so do zdaj največ storili za uveljavljanje temeljnih organizacij združenega dela oziroma za krepitev samoupravnih odnosov, so zdaj tudi najbolj uspešni pri uresničevanju stabilizacijskih ukrepov. Mislim, da med takšne delovne organizacije spada tudi Litostroj. Nasprotno pa imajo povsod tam, kjer so najmanj storili ali najbolj zaostali v razvijanju samoupravnih odnosov, najmanj uspeha in največ političnih težav pri mobilizaciji delavcev za uresničevanje stabilizacijskih prizadevanj. Zato moramo tudi ob današnji slovesnosti odločno poudariti, da je uspešnost naših prizadevanj za gospodarsko in družbeno stabilizacijo predvsem odvisna od naše učinkovitosti pri krepitvi samoupravnih odnosov na vseh področjih združenega dela. Samo po tej poti lahko uspešno razrešimo množico sedanjih družbenih dilem ter odpravimo različne idejne odklone in socialne ekscese, ki še zavirajo naš družbeni napredek.

Potemtakem moramo odločno zavrniti tudi mnenja, da potrebujemo za vzpostavitev gospodarske stabilnosti ter družbene discipline in reda nekakšno trdo roko. Če nam je že potrebna trda roka, potem gotovo ne trda roka države oziroma političnih struktur, kot si jo zamišljajo nepopravljivi etatiistični dogmatiki in tehnobirokrati. Pač pa

nam zares koristi povsem drugačna trda roka, in sicer delavčeva. Pravilneje rečeno — potreben nam je nenehen, organiziran družbenopolitični pritisk samoupravno organiziranih delavcev, ki neposredno v temeljnih organizacijah združenega dela ali preko svojih delegatov uveljavljajo pravico do razpolaganja s pogoji in rezultati svojega dela ter usmerjajo in nadzorujejo vse tokove družbene produkcije. Njihov družbeni pritisk nam je še kako potreben, da bi se na vseh področjih združenega dela in javnega delovanja dosledno uveljavljala oblast delavskega razreda, zagotavljala nujno potrebna gospodarska in družbena stabilnost ter uspešno odpravljalo vse tisto, kar zdaj še ovira napredek in izpodkopa moralne temelje naše družbe. Gotovo se tega zavedajo tudi delavci Litostroja, ki danes skupaj z drugimi delavci in občani Ljubljane praznujejo 25-letnico delavskega samoupravljanja in 28-letnico ustanovitve Litostroja.

Zato mi dovolite, da jim v imenu vseh nas čestitam k njihovu pomembnemu jubileju in jih obenem pozivam, da še naprej ostanejo na čelu prizadevanj za svoj lastni in skupni družbeni napredek.

Naj žive in se uspešno razvijajo Titovi zavodi Litostroj!

Naj živi in se razvija naša samoupravna socialistična skupnost pod vodstvom tovariša Tita!

TV o Litostroju

Kdor je 13. avgusta letos sedel zvečer pred malim ekranom in gledal televizijski dnevnik, je bil gotovo prijetno presenečen. Pred nami se je zavrtel tri minute dolg filmski zapis o Litostroju, o našem delu in uspehih in film je izzvenel kot pohvala in propaganda za našo delovno organizacijo. Govoril je največ o turbinah, izdelkih, po katerih je Litostroj v svetu najbolj znan, zvedeli smo pa veliko tudi o drugih proizvodih. Poudarili so, da bo naš gospodarski načrt do konca leta uspešno zaključen, kljub temu, da nam primanjkuje kvalificiranih delavcev in da imamo težave z reprodukcijskim materialom. Ob tem filmskem zapisu smo se zamislili. Je morda zapihal nov veter? Včasih je bilo, kot da bi se nas novinarji izogibali. Ne radio ne televizija nista govorila o nas, v dnevnem časopisu pa se je le od časa do časa pojavila kakšna novica.

Toda ob 25. obletnici samoupravljanja v naši delovni organizaciji in ob obisku tovariša Tita pri nas moramo z veseljem reči, da so sredstva javnega obveščanja vsem dogodkom posvetila izjemno pozornost. Tisti, ki so delali v pripravljalnem odboru za proslavo, so imeli med ostalim obilico dela s sprejemanjem novinarjev in dajanjem ustreznih informacij. Upamo, da je bilo delo v celoti uspešno opravljeno, kar se bo čez čas pokazalo tudi v širšem družbenem prostoru.

Obiskala nas je delegacija mednarodne organizacije za izgradnjo nuklearnih central »INTERATOMENERGA«. Po razgovorih z našimi gospodarstveniki so si gostje ogledali še proizvodne obrate.

Ob končanem jubilejnem programu

ki je bil 4., 5. in 6. septembra z osrednjo manifestacijo 5. septembra na slavnostni seji in ob odkritju spomenika ob prisotnosti predsednika republike, so zunanje samoupravne in družbeno politične institucije pohvalile Titove zavode Litostroj za odlično organizacijo in izvedbo. Ugotavljamo, da smo pri pripravi in dejanski izvedbi v našem kolektivu naleteli na nadvse ugodno razumevanje in sodelovanje.

Zato se zahvaljujemo vsem, ki so poleg svojih rednih obveznosti sodelovali v akciji za uresničitev programa.

Hvala samoupravnim organom, družbeno političnim organizacijam, strokovnim vodstvom TOZD, sektorjem in drugih organizacijskih enot, da so z razumevajočim pristopom spodbujali in pospeševali delo posameznikov in skupin. Samo tako zasnovana in široka pripravljenost je dala 25-letnemu jubileju podobo, ki jo zasluži.

Komisija za pripravo proslave 25-letnice samoupravljanja

Dosledno izvrševanje nalog

Vsa bistvena vprašanja družbeno politične akcije za stabilizacijo gospodarstva so bila na vseh sestankih in v akcijah osnovne organizacije ZK SSP in njenega sekretarja vedno prisotne.

Ob obravnavi rezultatov poslovanja v letu 1974 v luči resolucije X. kongresa ZKJ ter sklepov 4. in 10. seje CK ZKJ in CK ZKS so komunisti SSP že v začetku tega poslovnega leta opozarjali na ozka grla v proizvodnem in poslovnem procesu. Pri oceni gospodarske situacije v delovni organizaciji je bilo do sedaj vedno zastopano stališče, da se proizvodni in poslovni proces začneja in končuje v delovni skupnosti, ki kot taka ne sme biti ozko grlo. Ta ocena je prevladala tudi v samoupravnih organih delovne skupnosti, kateri so prilagajali tudi stališča. Komunisti so ocenili, da bi bil največji prispevek k stabilizaciji dosledno izvrševanje sklepov samoupravnih organov in drugih samoupravnih in strokovnih teles.

Pri analizi politične situacije v delovni skupnosti se pred pričetkom dopustov so največjo pozornost posvetili ravno vprašanju, ki so v družbeni akciji dobila poseben poudarek. Pri tem so zahtevali od delavskega sveta in poslovnega odbora analizo dela za preteklo mandatno obdobje. Pri oceni dejavnosti teh organov je bilo ugotovljeno, da sta bila sicer aktivna, vendar je ostala večina njihovih sklepov in stališč neizvršena. Ker je nekaj neizvršenih sklepov bistvenega pomena tudi za celotno organizacijo in je težišče delovne akcije v delovni skupnosti prav na njih, jih morajo strokovne službe in individualni izvršilni organi sektorjev do postavljenega roka dejansko uresničiti. Pri tem so naredili tudi izbor neizvršenih sklepov po pomembnosti in časovni nujnosti. Obenem so ocenili uresničitev stabilizacijskih programov, ki so jih predložili posamezni sektorji in ugotovili, da so ti preveč splošni, brez ustreznega ovrednotenja, rokavne opredelitve in konkretnih zadolžitvev.

Na pobudo osnovne organizacije ZK je bila 18. 7. 1975 skli-

cana skupna seja sekretariata osnovne organizacije, izvršnega odbora sindikata, predsednika mladine, delegatov konference delegacij SSP, ZSE in LINT v zboru združenega dela občinske skupščine, delegatov delavskega sveta, poslovnega odbora, upravnega odbora, delegatov v občinskem sindikalnem svetu ter delegatov v republiškem odboru sindikata delavcev kovinske in elektro industrije, na kateri so analizirali sklepe razgovora političnega aktiva TZ Litostroj in občinske skupščine Ljubljana — Šiška ter stališča in sklepe z razširjene seje Izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS z dne 23. 6. 1975. Zahtevali so, da individualni izvršilni organi sektorjev podajo poročilo o svojem delu in predloge za uresničitev sklepov samoupravnih organov.

Na seji so ugotovili, da so stališča političnih aktivov občinske skupščine in TZ Litostroj dobra podlaga za politično akcijo v naši delovni organizaciji za pritegnitev vseh sil k uresnitvi srednjeročnega načrta razvoja in tekočega gospodarskega načrta, saj so za to podane vse možnosti. Pri tem je posebno izpostavljena odgovornost vseh dejavnikov v delovni skupnosti.

Dogovori med delovno skupnostjo in drugimi TOZD morajo biti učinkovitejši. Nesporazumi pri dogovarjanju resno ovirajo izvrševanje postavljenih nalog iz sprejetih sklepov, posebno na področju cen in cenikov, delitvenih razmerij, operativnega načrtovanja, kooperacije in preskrbe z reprodukcijskim materialom, organizacije dela, razvoja, zaposlovanja itd. Na področju samoupravljanja in organiziranosti se morajo izvesti spremembe, ki nam omogočajo učinkovitejši poslovno-proizvodni proces. Dveletna izkušnja je pokazala, da nosilec operativnega načrtovanja ni uspel izpeljati učinkovitega sistema načrtovanja, kar zahteva ta-

kojšnje ukrepe. Z novim sistemom organiziranosti TOZD se mora ponovno opredeliti nosilstvo dela in operativnega načrtovanja, meni politični aktiv.

Ob analizi predloženih varčevalnih programov so ugotovili, da morajo ti obsegati ne samo režijske stroške, ampak tudi vsa področja poslovnega proizvodnega procesa. Na področju varčevanja je treba posebno pozornost posvetiti predvsem smotrni uporabi obratnih sredstev, kajti nedovršena proizvodnja raste za približno 10.000.000 din mesečno. Zaloge materiala znašajo že 110 milijonov din, visoke so tudi obresti na najete kredite ter stroški za sodne spore. Vse to zmanjšuje našo učinkovitost. Obstoja tudi spekulativni pritisk s strani TOZD za nabavo reprodukcijskega materiala, ki potem leži v skladišču, delavci pa nimajo kaj delati in pišejo čakalne ure. To je posledica neustreznega operativnega načrtovanja, posebno glede zasledovanja posameznih

(Nadaljevanje na 12. strani)

Petdeset obiskovalcev poletne politične šole si je ogledalo proizvodne obrate Litostroja

26. avgusta so našo delovno organizacijo obiskali udeleženci mladinske poletne politične šole.

Gostom, ki so jih sprejeli naši predstavniki konference ZSMS in ostalih družbeno-političnih organizacij ter samoupravnih organov, smo najprej razkazali naše proizvodne obrate, po ogledu pa smo imeli daljši razgovor, v katerem so se udeleženci MPPŠ zanimali predvsem za naslednja vprašanja:

- kako uresničujemo naloge iz ustave
- kaj smo naredili na področju stabilizacije
- kako so organizirane politične organizacije, predvsem organizacija ZSMS v TZ Litostroj

Ob teh so postavili še nešteto drugih vprašanj, ki se nanašajo na problematiko v samem proizvodnem procesu ter problematiko medsebojnih odnosov v združenem delu.

Stabilizacijska prizadevanja

Stabilizacijska prizadevanja, ki so jih sprožile družbenopolitične organizacije, že kažejo prve rezultate. Zavedati se moramo, da to ni enkratno dejanje, ampak stalen proces, ki naj uravna nekatera neugodna gibanja v našem gospodarstvu.

Konferenca je 17. septembra ob 16. uri sklicala sestanek osnovnih organizacij sindikata katerega se je med drugim udeležil tudi generalni direktor, na njem pa so obširno obravnavali izvajanje stabilizacijskih ukrepov in sprejeli sklepe, ki naj bodo osnovna orientacija tako pri izdelavi dejanskih stabilizacijskih programov, kot pri obravnavi stabilizacijskih programov na zborih delavcev. Sindikat s to akcijo želi doseči, da zbori delavcev zavrnejo stabilizacijske programe po TOZD, ki ne bi vsebovali konkretnih nalog na tistih pomembnih področjih, na katere je opozorila družbena akcija.

Sklepi konference

1. Na osnovi »Opomnika« Informacij CK ZKJ in Skupščinskega poročevalca št. 18 moramo analizirati uveljavljanje ustavnih odnosov TOZD, kajti opravljene planske obveznosti v I. polletju v primerjavi z lanskim, še posebej pa v primerjavi z leto-

šnjim planom nedvomno kažejo na to, da ustavno konstituiranje ni dovolj vsebinsko, če predpostavljamo, da je cilj uveljavljanja novih družbenoekonomskih odnosov neposredni vpliv delavcev na rezultate in pogoje svojega dela — rezultat tega pa je nedvomno boljši poslovni uspeh v TOZD. Ocenimo moramo izdelati do konca tega meseca, izdelajo pa naj jo osnovne organizacije sindikata.

2. Stabilizacijski ukrepi ne smejo biti enkratno dejanje, zato bomo morali stalno spremljati njihove posledice. Zaradi tega naj v poslovnem poročilu za vsako četrtletje objavijo tabelo, ki bo prikazovala stanje z ozirom na plan in rezultate preteklega leta na naslednjih:

- a) izvoz — uvoz (struktura, vrednost)
- b) investicije (obseg in pokritje; tudi invest. vzdrževanje in nakup novih strojev)
- c) cene (struktura po proizvodih na kilogram in storitvah)
- d) zaposlovanje in kadrovska politika (z ozirom na načrt družbenega razvoja)
- e) integracija (uspeh povezovanja glede na delitev dela, specializacijo, skupna vlaganja in udeležba na skupnem dohodku glede na višino združenih sredstev).

3. Na seji konference so sprejeli tudi stališče, da je potrebno v Litostroju čimprej ustanoviti interno banko, ki naj bi med drugim izplačevala OD preko hranilne knjižice. Namen tega je zagotoviti več gotovinskih sredstev v obtoku in s tem izboljšati likvidnost gospodarstva.

4. Konferenca je po obravnavi sklepov občinske skupščine v zvezi s stabilizacijo sprejela sklep, da je potrebno izdelati v vseh TOZD stabilizacijske programe in akcijske načrte s točno opredeljenimi nalogami, izvrševalci teh nalog ter rokom za izvedbo posamezne naloge.

Poleg tega naj stabilizacijski programi temeljijo na:

- povečanju produktivnosti
- boljšem izkoriščanju obstoječih zmogljivosti
- večji gospodarnosti in rentabilnosti dela

- povečanju izvoza in na racionalizaciji uvoza
- realnih cenah
- zmanjšanju zalog nedokončane proizvodnje in zalog materiala

— kvalitetnejši organiziranosti proizvodnega procesa (urediti je treba načrtovanje med TOZD in v TOZD glede na razvojne vidike posameznih TOZD)

— strukturi delovne sile (ukrepi za izboljšanje v prid proizvodnih delavcev)

— specializaciji v okviru združenja

— zmanjšanju izmeta

— zboljšanju likvidnosti.

5. Eno od področij, ki naj prispeva k stabilizaciji, je tudi kadrovska politika, kajti moralno-politične in strokovne kvalitete so predpogoj, da bo vsakdo na svojem delovnem mestu, posebno na vodilnih in vodstvenih, izvrševal skupne dogovore. Konferenca je zato sprejela sklep, da mora kadrovska služba in vsi drugi nosilci kadrovske politike na temelju načel kadrovske politike (družbeni dogovor in samoupravni sporazum o kadrovski politiki) v praksi stalno preverjati ter ocenjevati moralne in družbenopolitične ter strokovne kvalitete vodilnih in vodstvenih delavcev v OZD. Ob tem morajo preveriti, ali posamezni vodilni delavci niso bili že kaznovani za gospodarske prekrške ali celo kazniva dejanja, zakaj taki delavci ne morejo zasedati delovnih mest. Poročilo, ki naj vsebuje te podatke, bodo obravnavale PDO in SO enkrat letno.

Na konferenci so opozorili tudi na prepočasno oblikovanje novih TOZD, posebno v sedanji TOZD FI. Zasedba vodilnih in vodstvenih delovnih mest mora ustrezati razpisnim pogojem, za uresničevanje tega pa je posebej odgovorna OOS FI in kadrovska služba. Nekateri delavci, ki stanujejo v Korotanskem naselju, se obračajo na sindikat, samoupravne organe ali socialno službo s prošnjo, da bi jim dodelili izpraznjene prostore družin, ki so dobile druga stanovanja. Konferenca je sprejela sklep, da je potrebno dosledno izvajati odlok občinske skupščine in sklep samoupravnih organov v TOZD in vsak izpraznjen prostor v barakah takoj uničiti, ker se bo le na ta način Ljubljana rešila grdega madeža — barakarskih naselij. Iz tega sledi, da samoupravni organi v nobenem primeru ne smejo dovoliti kakršnekoli menjave.

Poleg stabilizacijskih prizadevanj sindikat ni pozabil na delavce in jim bo tako kot druga leta tudi letos nabavil ozimnico na obročno odplačevanje.

Obisk angolske delegacije

Delegacija osvobodilnega gibanja MPLA, ki je bila na obisku v Jugoslaviji, je 9. septembra 1975 obiskala tudi našo delovno organizacijo. Gostje so si ogledali proizvodne obrate, se zanimali za naše dosežke ter izrazili željo, naj bi pri izgradnji njihove industrije sodeloval tudi Litostroj. Prisrčen sprejem, ki so ga doživeli pri nas, je bil dokaz, da se neuvrščena politika Jugoslavije odraža povsod in da so jugoslovanski narodi resnični prijatelji angolskega ljudstva.

Dogodki v Angoli dobivajo podobno popolne vojne. Na vseh frontah so spet izbruhnili obojeni spopadi in zamrlo je še zadnje skrito upanje za skorajšnji mir (Delo 9. 9. 1975).

Angola je bila nekoč portugalska kolonija. To je bogata dežela na jugozahodu Afrike, po

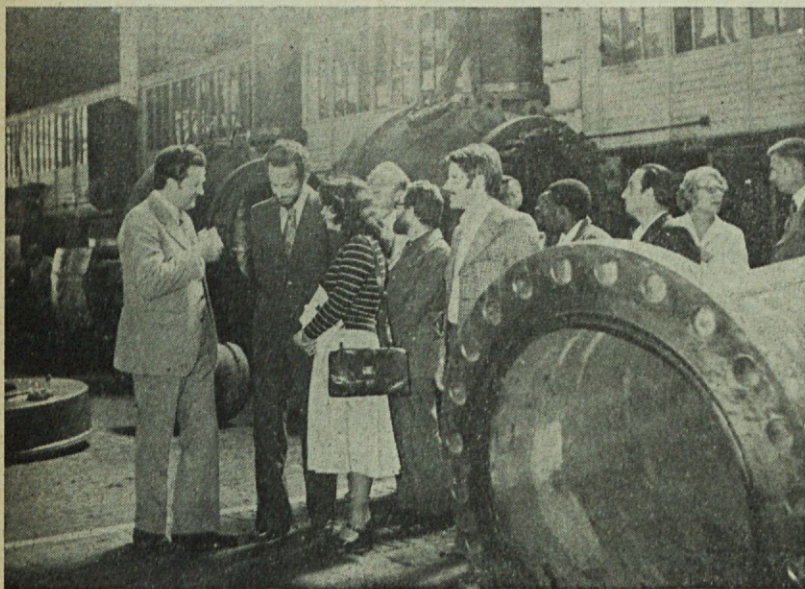
površini približno petkrat večja od Jugoslavije. V razvoju je zaostala, saj je v primerjavi sosednjo, Južnoafriško republiko, ki ima najvišji narodni dohodek na prebivalca na svetu, v Angoli narodni dohodek na prebivalca dokaj nizek in znaša le okrog 150 dolarjev.

Angolsko ljudstvo že dolga leta bije osvobodilni boj proti portugalskim kolonistom, ki so jih izkoriščali stoletja.

Osvoboditev je pospešil padec fašizma na Portugalskem. Letos bo Angola dejansko postala svobodna, svobodna zaradi odhoda Portugalcev, še vedno pa ne bo prenehala državljanska vojna. Ta vojna dobiva čedalje večje razsežnosti, posebno zaradi vmešavanja imperializma, ki se ne more sprijazniti z dejstvom, da želi angolsko ljudstvo domovino, kjer ne bo niti domačega niti tujega izkoriščanja.

V tej težki preizkušnji so se na prizorišču zgodovine angolskega ljudstva pojavila tri osvobodilna gibanja. Vsako od njih meni, da ima pravico govoriti v imenu vsega ljudstva, vsako gibanje ima svojo ideologijo bodočega družbenega in političnega sistema. Vse to pa ima za posledico državljansko vojno. Za ponazoritev lahko uporabimo našo polpreteklo zgodovino, ko so se na prizorišču državljanske vojne in socialistične revolucije pojavile napredne družbene sile s KP na čelu na eni ter belogardizem in četništvo na drugi strani. MPLA je gibanje, ki ima v svojem programu nacionalno in socialno osvoboditev dežele ter socialistično smer v oblikovanju družbenih odnosov. Zato ima na svoji strani večino prebivalstva. Te prednosti FNLA in Unita nimata, skušata pa si jo pridobiti s pomočjo tujega vmešavanja. Vendar — propadanje starega in nastajanje novega je zgodovinska zakonitost, ki je ne gre prezreti.

Miro Peček

Angolska delegacija si je v spremstvu generalnega direktorja, predstavnikov samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij z zanimanjem ogledala proizvodne obrate

Odlikoval jih je predsednik republike

Prejeti odlikovanje predsednika republike prav ob prazniku, ko smo delavci Litostroja slavili, pomeni posebno čast. Sedemindeset odlikovancev je na slavnostni seji delavskega sveta naše delovne organizacije prejelo visoka državna odlikovanja iz rok Franca Leskoška-Luke. V uredništvu smo se težko odločili, kako za intervju izbrati najboljše med najboljšimi. Skušali smo izbrati predvsem tiste, ki so tihi, o katerih redkokdaj slišimo, a vendar sodimo, da brez njihove udeležbe v proizvodnji delo ne bi bilo opravljeno, kot je treba.

»Zame je odlikovanje predsednika Tita veliko moralno priznanje, ki me obvezuje, da še naprej pridno delam,« je začel svoje kramljanje **BRANKO BEŽAN**, eden najboljših litostrojских strugarjev. »V sedemindvajsetih letih sem Litostroj dobro spoznal. In kaj me privlači? Raznolikost dela je temelj, ki skoraj slehernemu Litostrojčanu omogoči, da postane dober strokovnjak. Nabral sem si veliko izkušenj, zato danes delam na stroju stomilijonske vrednosti. Tudi obdelovanci, kot so kolenčaste in

Pri nas se ljudje res nekaj naučijo, ker je delo zahtevno, ker izdelujemo investicijsko opremo.

Mnogi naši sodelavci so odšli iz prodaje prav zato, ker so si nabrali izkušenj in so si poiskali lažji in boljši kruh v bankah in trgovinah. To ni prav. To moramo v naši družbi urediti.

»Kako si zamišljate stabilizacijo?»

»Stabilizacije ne moremo gledati samo skozi prihranke. Boljše poslovanje in doseganje večje proizvodnje je odvisno v glavnem od vodenja, od organizacije proizvodnega procesa, od sklenitve pogodbe, od finalizacije. Pri nas,« meni Leskovčeva, »se prepočasno prilagajamo novim tržnim in družbenim razmeram, mnogokrat capljamo za dogodki.«

»Osebo sem prepričana, da ima Litostroj lepo bodočnost. Kar pogledamo: prav sedaj, ko vlada v svetu upadanje gospodarske dejavnosti, smo polno zasedeni z delom, kar veliko pomeni. Nujno je čimprej urediti vrste v Združenih podjetjih strojegradnje, da bi to združenje zaživelo, da bomo skupaj nastopali na domačem in tujem trgu,« je podčrtala zvesta Litostrojčanka.

»Bil sem presenečen, česa takega nisem pričakoval,« pravi **MIRKO DRK**, žarilec skupinovanja v livarni jeklene litine. Njegovi sodelavci so si edini, da je visoko odlikovanje prišlo v prave roke. Sam pravi, da je to zanj velika spodbuda, da bo še

naprej vestno in kvalitetno opravljati svoje naloge. »Od leta 1951, ko sem prišel v Litostroj, do danes, se je precej spremenilo. Če se samo spomnim, kakšni so bili delovni odnosi! Vodili niso bili tako pozorni, kot so danes. Delavci s svojimi predlo-

gi in priporočili že kar uspevamo, čeprav ne gre še tako, kot je zapisano. Tudi sindikat je v zadnjih letih več naredil za delavca, kot v preteklosti. Hrana v bifejih se je zelo izboljšala, a še vedno se najdejo nezadovoljneži.« Delo, ki ga opravlja tovariš Drk, je zelo naporno in odgovorno ter škodljivo zdravju. Sodi, da bi bili z ozirom na delovne pogoje in delovne rezultate osebni dohodki lahko višji, višja bi morala biti predvsem osnova.

»In stabilizacija?»

»V prvi vrsti se mora izboljšati disciplina — delovna in rokovna. Prav od pravočasnega in kvalitetnega izvrševanja nalog je odvisna naša stabilizacijska akcija. Mi v livarni se že ves čas stabilizacijsko obnašamo, samo... Če bi bila boljša disciplina in nagrajevanje, urejeno po delu, potem tudi nadur ne bi bilo treba. Saj je že splošno znano,« pravi sogovornik »da jih mnogi delajo zato, da si zvišajo plačo.«

FRANTIŠEK DVORČAK je prejel za strokovno in družbenopolitično udejstvovanje red dela z zlatim vencem.

»Tako visoko priznanje vzbudi človeku občutek, da je dal s svojim vsakdanjim delom delež, ki ga družba pričakuje,« pravi glavni projektant za splošno in posebno opremo v TOZD IVET. To je njegovo drugo odlikovanje. Prvega je dobil pred petnajstimi leti. »Takrat sem ga, tako kot tokrat, dobil za dejavnost na področju inovatorstva. Skonstruiral sem mehaničen roč za parne kotle. To je jugoslovanski pa-

tent, ki se je preko podjetij Djuro Djaković in TPK Zagreb uveljavil tudi v Evropi. Prav tako sem veliko delal na preizkuševališču dieselskih motorjev in pri montaži kisikarne. Od leta 1960 do danes sem pripravil vrsto rekonstrukcij in izboljšav. Seveda je težava v glavnem v tem, da smo glede na obstoječo opremo

in zgradbe z možnostmi omejeni. Primorani smo iskati takšne variante, pri katerih je čim manj posegov v obstoječi sistem.«

V zadnjem času je tovariš Dvorčak posvetil največ pozornosti montaži nove livarne specialnih litin. »Posebno priznanje moramo dati našim delavcem, ki so opremo, izdelano v Gostolu in v Švici, montirali sami, pod nadzorstvom strokovnjakov iz omenjenih tovarn.«

»Področje inovatorstva je pri nas že dobro razvito, toda sodim, da je potrebno vzpodbuditi delavce, da izboljšave postopkov, ki jih je zelo veliko, in druge inovacije, prijavijo. Tako bi začeli proces racionalizatorstva v proizvodnji sami, kjer se rezultati najhitreje pokažejo.«

»Vedno sprejemam samo tiste naloge, za katere vem, da jih bom zmogel,« je odločno podčrtal tovariš Dvorčak, ki je tudi predsednik komisije za socialno politiko pri konferenci osnovnih organizacij sindikata. Treba je reči, da je ta komisija v času, ko ji predseduje, dosegla pomembne uspehe na skoraj vseh področjih svojega dela.

»In kaj sodite o stabilizaciji?»

»Pri vseh članih kolektiva moramo izoblikovati zavest, da postanemo boljši gospodarji — da racionalno izkoriščamo delovni čas in da vestno opravljamo delovne naloge. V IVETU moramo težiti tudi za tem, da čimprej odpravimo napake na strojih, s čimer bomo skrajšali čas, ko so stroji v okvari. Osnova za doseganje večjih proizvodnih rezultatov je tudi vzorno sodelovanje med TOZD in službami. Ne zapiranje vase, pač pa vsestransko dogovarjanje in sporazumevanje!«

Z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo je bil odlikovan **JOŽE RUPRET** iz TOZD PI, ki dela na delovnem mestu delovodje v čistilnici livarne jeklene litine.

»Nedvomno občutim veliko zadovoljstvo ob tem visokem odlikovanju. Seveda menim, da sem ga zaslužil. Dvaindvajset let sem bil livar, še prej, leta 1943, sem šel kot 14 letni pionir v partizane. Mislim, da ne bi mogel dati večjega prispevka, kot sem ga dal. Mnogo delavcev je še, ki prav tako zaslužijo, da jih odlikuje predsednik republike.« Lepo se je pogovarjati z delavcem, ki je ponosen na naš družbeni razvoj.

»Zadovoljen sem, da je Litostroj zrasel v tako veliko in kvalitetno tovarno, ki je konkurenčna na domačem in na tujem trgu.«

»Kako si zamišljate stabilizacijo v TOZD in delovni organizaciji kot celoti?« sem mu zastavil vprašanje.

»Če si zamislimo, da proizvodnja predstavlja verigo in smo delavci členi te verige, potem ocenjujem, da je v njej preveč takšnih, ki ne ustvarjajo, torej takšnih, brez katerih bi delo prav tako potekalo. To je res

lahko reči, a vsak pravi — povej, koga ni treba. Vendar saj imamo organizacijsko službo, naj oceni, kje nas je premalo in kje preveč. In disciplina? Sem predsednik disciplinske komisije v TOZD PI. Glejte, kakšne probleme imamo: v naši TOZD je disciplina delavcev na višini, nekoga kaznujemo malo ostreje in reakcija je tu. Tisti prekrški, za katere pri nas dajemo opomine, so postali v drugih delih tovarne že ustaljena praksa; torej — pri nas opomin, drugje se še zmenijo ne. Na tem področju bomo morali, kot vidite, še precej narediti. Misli je veliko, veliko je načrtov, toda vsi so povezani z denarjem.«

Take so misli prijetnega sogovornika, pravega Litostrojčana, ki ve, kako je treba pljuniti v roke in kje je treba narediti »carski rez«, da bomo povečali proizvodnjo in s tem prispevali k stabilizaciji v celoti.

J. E.

ODLIKOVANCI PREDSEDNIKA REPUBLIKE OB 25. OBLETNICI SAMOUPRAVLJANJA

RED DELA Z ZLATIM VENCEM
FRANKO Franc, FI
DVORČAK František, IVET

RED REPUBLIKE
Z BRONASTIM VENCEM
ŠPOLAR Milan, FPR

RED ZASLUG ZA NAROD S SREBRNO ZVEZDO

RUPERT Jože, PI
TOMAŽIČ Alfred, KSS
ŽILAVEC Mihael, PI

RED DELA S SREBRNIM VENCEM

ARTAC Stanislav, FI
BRADŠKO Stanislav, PI
CIGALE Janez, PRS
JEVNIKAR Franc, SE
KOGOVŠEK Avgust, FI
KOKALJ Marjan, PRS
KRILIČ Pavle, ZSE
LESKOVEC Marija, PS
LUXA Ljubo, PS
MIHEVC Marija, FPR
MLINAR Vladimir, POAE
POGAČNIK Viktor, PI
POTOČKI Rudolf, PRS
PREMK Mihael, FI
SAZONOV Franc, FI
STANOJEVIĆ Stojan, PI
STERLE Herman, FI
ŽIVKOVIĆ Vukoslav, PRS

MEDALJA ZASLUG ZA NAROD ZNIDARŠIČ-ŠVARC Vida, FI

MEDALJA DELA
BEŽAN Branko, FI
BREČKO Miroslav, FPR
DRK Mirko, PI
ERZEN Lovro, FI
MERCUN Anton, FI
PAVLIN Franc, PI
PIVK-VELIKONJA Nada, PI
PLAZNIK Alojz, IVET
POLH Franc, FI
TKALČIČ Jože, PI
UTROŠA Andrej, PI
VIDMAR Ivan

Iz rok Franca Leskoška-Luke je članica našega kolektiva, tovarišica Znidaršič Vida prejela visoko odlikovanje predsednika republike

SLAVILI SMO 25 LET USPEŠNEGA

Začetek slavnosti je v petek, 5. septembra, naznanila litostrojska godba na pihala

Ulice, ob katerih se je peljal predsednik Tito s spremstvom, so bile nabito polne

Ob zvokih himne se je začela slovesnost ob odkritju spominskega obeležja

Pionirka Tatjana Petrič je izročila dragemu gostu šopek cvetja

Slavnost v petek, 5. septembra ob praznovanju 25. obletnice samoupravljanja in 28. obletnice tovarne, se je pričela s slovesno sejo delavskega sveta Litostroja.

Po nastopu pevskega zbora našega kolektiva, ki prav letos praznuje prvo obletnico delovanja, je vse prisotne pozdravil predsednik osrednjega samoupravnega organa tovariš ing. Leopold Nadlišek. Med številnimi gosti so bili tudi tovariši Franc Leskošek-Luka, Franc Setinc, Ljubo Jasnič in Vinko Hafner ter predstavniki družbenopolitičnega in gospodarskega življenja Ljubljane, občine Šiška in Litostroja.

V slavnostnem govoru na seji je predsednik delavskega sveta orisal gospodarski in samoupravni razvoj naše tovarne ter naš prispevek širši družbeni skupnosti.

Govor povzemamo skoraj v celoti:

Začetek meseca septembra predstavlja za kolektiv Titovih zavodov Litostroj vsakoletni jubilejni čas. Tedaj je bilo ustanovljeno pred in med NOV snovano podjetje, katerega temelje je takoj po osvoboditvi postavil naš današnji gost tov. Franc Leskošek-Luka. Leta 1947 je to podjetje izdelalo svoje prve proizvode, 1950. pa so bili v njem tudi formalno uveljavljeni samoupravni odnosi. Letošnji jubilej je še posebno pomemben, ker ga praznujemo v času, ko celotna jugoslovanska družba slavi 30. obletnico oborožene zmage nad fašizmom in silami nazadnjaštva. Istočasno praznujemo tudi 25. obletnico zgodovinske prelomnice v sicer trajnem procesu razvoja družbenih odnosov — uvedbo samoupravljanja. Ponosni smo, da smo tudi mi, skupaj z vsemi jugoslovanskimi narodi in narodnostmi prispevali velik delež k uveljavitvi socialističnih samoupravnih družbenih odnosov, še posebno smo zadovoljni, da smo v zgodovinsko kratkem obdobju uveljavljanja samoupravnih socialističnih odnosov dosegli take rezultate, da smo danes deležni priznanj tudi od tistih, ki v tak razvoj družbenih odnosov niso verjeli. Rezultati jugoslovanske družbene prakse postajajo mnogim primer, kako in po kakšni poti uresničevati zgodovinske cilje interesov delavskega razreda in graditi nove, napredne družbene odnose. Ko ob jubileju samoupravljanja pregledujemo in ocenjujemo prehojeno pot, se nujno vračamo v čas, ko je nastajalo novo podjetje, ko je rojstvo Litostroja pomenilo praznik za Ljubljano in celotno ožjo in širšo domovino.

Ljubljana je ostala delavska

Ljubljana je takrat še posebej praznovala, ker je delavski razred videl v Titovih zavodih Litostroj svojo ponovno zmago. Delavci in vsi delovni ljudje Ljubljane so s tem dokazali tistim, ki so se trudili, da bi Ljubljani vzeli delavski značaj, da po tej poti ne bodo nikoli uspeli ustaviti naprednih procesov. Delavci iz likvidiranih Strojnih tovarn in iz drugih ljubljanskih obratov in tovarn so kljub vsem nasprotnim poskusom ostali nosilci naprednih misli in stališč, ki so v Ljubljani vedno doživljala polno podporo. Tako je bilo v predvojnihih časih, ko so se delavci borili za svoje pravice v okviru močnega sindikalnega gibanja, svoja napredna stališča pa so še konkretnije dokazovali med NOV in v času ustvarjanja prve ljudske oblasti. Sloneč na več kot 200-letni delovni in strokovni tradiciji slovenskih delovnih ljudi na področju strojegradnje je bilo potrebno za uresničitev obnove porušene domovine in njenega razvoja vključiti ustvarjalnost in delovne pobude delavcev. To nalogo, ki jo je označil tov. Tito kot osnovo našega razvoja socialističnih odnosov, smo v Litostroju že od samega začetka v največji meri praktično uveljavljali.

Vse kar smo naredili, nosi pečat samoupravljanja

Z začetnimi samoupravnimi oblikami, ki so se izražale v delu številnih proizvodnih svetov, smo bili med prvimi delovnimi kolektivi, ki so uveljavljali nove, popolnejše in boljše oblike samoupravnega odločanja. Čeprav štejejo za začetek samouprav-

ljanja v kolektivu 2. september 1950, ko smo ob obletnici tovarne formalno izvolili prvi delavski svet podjetja, ne smemo pozabiti, da smo že marca istega leta izvolili posebni delavski svet podjetja z nalogo, da na samoupravnih in demokratičnih osnovah pripravi vse potrebno za izvolitev in uspešno delovanje prvega DS.

Priprave na ta dogodek in različne oblike vključevanja delavcev v upravljanje kolektiva segajo torej v čas pred formalnim sprejetjem zakona o samoupravljanju. Tako pri nas sovpada začetek samoupravljanja z nastankom in prvo proizvodnjo našega podjetja, torej čas, ko smo postavili prvi obrat livarne sive litine. Vse, kar smo v preteklem obdobju v našem kolektivu dosegli, predvsem velik razvoj in napredek, nosi pečat samoupravljanja.

Leta 1953 smo po takratnih majhnih obratih oblikovali obratne konference, s katerimi je poslovanje podjetja in razreševanje poslovne problematike postalo uspešnejše. Pričeli smo s stalnim obravnavanjem in odločanjem o zahtevnih nalogah na pravi samoupravni način. V začetku to še niso bile pravno izražene oblike samoupravnega dela, dajale pa so spoznanja o pravi poti, ki se je kasneje v različnih in načeloma poglabljajo in uveljavljalo. Leta 1954 smo vzporedno z nastajanjem novih obratov in hitrim razvojem podjetja izvolili poleg samoupravnih organov Litostroja tudi samoupravne organe po obratih. V začetku je delavski svet podjetja razpravljal in odločal predvsem o planskih nalogah, varnosti pri delu in o nekaterih drugih problemih, pozneje pa se je vloga samoupravnih organov vedno bolj krepila in prenašala tudi na odločanje o rezultatih dela in razvoja podjetja. Oblikovanje obratnih delavskih svetov je pomenilo za Litostroj velik skok v smeri samoupravljanja. Beseda delavcev samih pri neposrednem delu in specifični problematiki posameznih delov kolektiva, je postala glasnejša in odločnejša. Leta 1960 oblikovane ekonomske enote, so ta proces samoupravnega delovanja še poglobile. To je bila močno razvita oblika odločanja samoupravnih organov o različnih poslovnih problemih, nadaljnjem razvoju, ustvarjenem dohodku in njegovi delitvi.

Vodilna vloga družbenopolitičnih organizacij

Ni moj namen, da bi ob tej priložnosti natančno poročal o vseh stopnjah in številnih oblikah dela, s katerimi se je vedno na novo in vsebinsko popolneje uveljavljalo samoupravno delo v našem kolektivu. Poudariti pa moram, da so v razvoju samoupravljanja imele pomembno vlogo družbenopolitične organizacije z Zvezo komunistov na čelu. Tovarniški komite zveze komunistov je leta 1972 na osnovi ustavnih dopolnil med prvimi v državi predlagal uvedbo temeljnih organizacij združenega dela v Litostroju. Po široki razpravi nam je kljub povsem specifičnim razmeram individualne proizvodne investicijske opreme z dolgi proizvodnimi cikli, uspelo organizirati temeljne organizacije združenega dela, v katerih se je uveljavilo spoznanje o medsebojni odvisnosti, solidarnosti in potrebi enotne poli-

tike in akcij za uspešno poslovanje. S tem se je začel širok družbenopolitični in družbeno-ekonomski proces. Ta proces še traja, se vsebinsko bogati in vse bolj prodira v zavest delovnih ljudi.

Medsebojni odnosi se vedno bolj urejajo na principih samoupravnega sporazumevanja, bodisi da gre za delitev skupno ustvarjenega dohodka ali za združevanje sredstev, za usklajen in samoupravno oblikovan načrt nadaljnjega razvoja. V tem procesu se delavec vse bolj sam neposredno vključuje v reševanje problemov in sprejema odločitve o zadevah, ki vplivajo na njegov osebni ter skupni interes. Uveljavljanje ustavnih načel vodi k ogromnim spremembam tako v oblikah dela in samoupravni aktivnosti, kot še posebno v novi miselnosti samoupravljalcev. O vseh pomembnih zadevah, ki zadevajo interese naših delavcev, le-ti odločajo neposredno na zbori delavcev. Samoupravni organi, ki delujejo na delegatskih osnovah, imajo spremenjeno vlogo in metode dela.

Nadaljnji proces uveljavljanja načel nove ustave se kaže v združevanju temeljnih organizacij združenega dela v sestavljeno organizacijo združenega dela »Združena podjetja strojegradnje«. Litostrojski delavci smo skupaj z delavci iz 12 delovnih organizacij s področja strojegradnje pred več kot letom dni oblikovali sestavljeno organizacijo združenega dela. Namen te vodoravne združitve je: delitev dela, usklajevanje proizvodnih programov, specializacijo proizvodnje, združevanje sredstev za skupni dolgoročni razvoj, itd.

Še posebno pomembne novosti so oblike dela naših delegacij in konferenc delegacij za družbenopolitične skupnosti, delegacij za samoupravne interese skupnosti posebnega družbenega pomena in delegatov v drugih interesnih skupnostih. Zahvaljujoč prav delegatskim odnosom, ki jih je uzakonila nova ustava, so številni delavci mnogo bolj kot doslej vključeni v odločanje o skupnih zadevah, v družbenopolitičnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih.

Naša 25-letna samoupravna praksa je torej bogata, naše samoupravno reševanje še tako zahtevnih problemov je bilo uspešno. Zmotno bi bilo mnenje, da je tekel samoupravni razvoj povsem premočrno naprej. Bila so obdobja, ko so neugodni družbeno politični in gospodarski pojavi zavirali razvoj samoupravljanja. S takimi negativnimi stranimi naše preteklosti pa smo si nabirali tudi novih pozitivnih izkušenj, ki so bile osnova za nadaljnje uveljavljanje delovnih ljudi na vseh področjih.

Težili smo k zaokroženosti proizvodnih enot

Naloge, ki jih je naš kolektiv prevzel pred 25 leti in vloga, ki jo je takrat družba namenila Litostroju, so bile v vsem preteklem obdobju zajete v poslovnih zasnutkih podjetja: proizvajati tehnično zahtevno industrijsko opremo kot podlago hitrejšemu družbeno-gospodarskemu razvoju naše družbene skupnosti, večji samostojnosti in neodvisnosti in uspešnem vključevanju v mednarodno menjavo. Našega preteklega in prihodnjega razvoja ne moremo ocenjevati po številu zaposlenih. Za našo vlogo so pomembni tudi drugi dejavniki razvoja, ki smo jim v preteklih letih posvečali vso pozornost. Zato smo od septembra leta 1947, ko smo začeli proizvajati sivo litino, do 1955. leta zgradili obrate obdelovalnice, jeklolivarne, pločevinarne in kovačnice ter še nekatere druge obrate, kar nam omogoča samostojno proizvodnjo specifične industrijske opreme. To pomeni, da smo že takrat težili k zaokroženosti proizvodnih enot in jo tudi postopo-

SAMOUUPRAVLJANJA

ma dosegli. Vendar — za uspešen nadaljnji razvoj so proizvodne kapacitete bile le podloga, naše naložbe pa so bile usmerjene v tehnično usposabljanje kadrov in spremljanje znanstvenih dosežkov. Ni zgolj slučaj, da imamo že od prvih dni obstoja kolektiva lastni izobraževalni center, ki nam je v celotnem minulem obdobju z najrazličnejšimi oblikami kvalitetnega strokovnega izobraževanja zagotavljal prepotrebni strokovni kader — od visokokvalificiranih neposrednih delavcev v proizvodnji do številnih strokovnjakov z višjo in visoko stopnjo izobrazbe. Do danes je naš center izučil več kot 1800 kvalificiranih delavcev, vendar jih sedaj v naših obratih od vseh teh strokovnjakov dela nekaj manj kot polovica.

Litostroj — šola kadrov

Številni, z dobrim strokovnim znanjem in strokovnimi izkušnjami, pridobljenimi z delom v našem podjetju, delajo sedaj v različnih drugih delovnih organizacijah in ustanovah v Ljubljani, po Sloveniji in po vsej državi. Različni so razlogi za to, da so nas zapustili. Mnogi od njih niso zdržali naporov, vendar ima marsikateri uspehe Litostroja še vedno za svoje uspehe. Za naš kolektiv že dolgo velja, da je šola kadrov, kar v resnici tudi je; kadrom in njihovem strokovnemu razvoju in usposabljanju smo vedno posvečali posebno skrb. Nikoli se nismo navduševali za nakup tujega znanja, licenc in patentov, ker bi to bilo v nasprotju z našim poslovanjem, ki temelji na samostojnem in neodvisnem delu. Veliko smo vlagali v naš lastni razvoj in danes lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da so vsi naši proizvodi skoraj v celoti plod dela naših strokovnjakov.

Danes v naših strokovnih službah — v projektivi, konstrukciji, tehnologiji itd. dela preko 200 strokovnjakov z visoko in višjo izobrazbo ter preko 400 strokovnjakov s srednjo izobrazbo, kar tudi v prihodnje zagotavlja uspešen lastni strokovni razvoj.

Naša proizvodnja terja trdne pogoje gospodarjenja

Že od vsega začetka smo bili vedno, tako na domačem kot na tujem trgu, izpostavljeni neposredni konkurenci proizvajalcev in najrazvitejšega sveta. Opirali smo se na lastne ustvarjalne sile, čeprav za visoko ceno razvoja in pogostoma za ceno nizke akumulativnosti. Niso nas zapeljale trenutna in najpogostejše le prehodno ugodna gospodarska stanja. Nikoli v preteklih 25 letih poslovanja nismo potrebovali materialne pomoči družbene skupnosti, prepričani pa smo, da se to tudi v prihodnje ne bo zgodilo.

Proizvodnja, kakršna je naša, zahteva trdne osnove gospodarjenja. Vse spremembe politike investiranja v državi ali pa spremembe družbeno-gospodarskih instrumentov, ki so se odražale v obsegu investicij doma ali v tujini, so vplivale na povpraševanje po naših proizvodih. Spособni strokovni kadri in uspešno razvojno delo nam je omogočilo, da smo se ob takih gospodarskih težavah usmerili na dokaj širok proizvodni program iz področja investicijske opreme. Tako smo tudi v nestabilnih gospodarskih razmerah uspešno gospodarili. Na oblikovanje našega proizvodnega programa so vplivale potrebe našega razvijajočega gospodarstva in gospodarstva držav v razvoju, kamor se je Litostroj usmerjal od začetka in v skladu z gospodarsko-politično orientacijo naše družbene skupnosti.

Ob mnogih značilnostih dosežanjega razvoja Litostroja naj tu poudarimo tudi skrb za stalno izpopolnjevanje in modernizacijo proizvodnih kapacitet in

druge opreme. Samo v začetnem obdobju smo v večji meri uporabljali družbena sredstva (kredite itd.), kasnejši razvoj in modernizacija pa sta slonela na lastnih sredstvih iz ustvarjenega dohodka. Prav v tem obdobju vključujemo v naš proizvodni park zopet nove moderne proizvodne kapacitete, ki bodo zagotovile še nadaljnjo konkurenčnost in kvaliteto naših proizvodov.

Moderna proizvodna oprema in tehnologija proizvodnje ustvarjata tudi boljše delovne pogoje, kar je bilo tudi v vseh preteklih letih v ospredju naših prizadevanj. Varno in primerno delo, strokovni, kulturni in socialni napredek, osebni in splošni družbeni standard ter perspektivnost so bili cilji naših delavcev v minulem obdobju. Tudi pri tem smo bili uspešni, saj smo za potrebe naših delavcev zgradili preko 900 stanovanj, več kot 180 ležišč v počitniških domovih in zagotavljali primerne osebne dohodke.

Dovolite mi, da misli o naši uspešnosti podkrepim z nekaterimi primeri o uspehih naše proizvodnje:

Gradimo vedno močnejše turbine

V Litostroju smo od začetka do danes proizvedli več kot 300 vodnih turbin, ki imajo skupno moč preko 4.000.000 kilovatov. V vodne električne centrale smo vgradili preko 38.000 ton turbinskih delov. Vzporedno z našim razvojem smo gradili vedno močnejše turbine; prve so imele le nekaj tisoč kilovatov moči, naše najnovejše moderne turbine pa se približujejo 200.000 kilovatom.

Več kot 30 odstotkov vseh izdelanih turbin uspešno obratuje v tujini in sicer v Indiji, Pakistanu, Nepal, Novi Gvineji, Turčiji, Novi Zelandiji, Argentini, Maroku in še v številnih drugih deželah, kmalu pa bomo dokončali tudi turbine za ZDA in Islandijo.

V Jugoslaviji dajejo litostrojске turbine več kot 3/4 celotne električne energije v hidroelektrarnah, ki so postavljene na številnih rekah od Slovenije do Makedonije.

Velik delež litostrojске proizvodnje v preteklem obdobju predstavljajo veliki črpalni agregati, ki se uporabljajo za namakalna in izsuševalna dela. Črpalke za namakalne sisteme v Egiptu zmorejo pretočiti več kot 3,5 m³ vode v sekundi. Naši črpalni agregati črpajo vodo za vodovode v večini največjih jugoslovanskih mest, v številnih velikih tovarnah pa opravljajo pomembno delo v tehnoloških procesih. Omenim naj samo velike črpalke z več kot 1000 kilovati moči za hladilno vodo v termoelektrarnah. Veliko naših črpalnih sistemov izredno uspešno deluje tudi v tujini.

Naši industrijski žerjavi prenašajo težka bremena v domala vseh večjih jugoslovanskih podjetjih, predvsem v železarnah, hidroelektrarnah in ladjedelnicah. Na hidroelektrarnah Djerdap pa deluje naš žerjav z nosilnostjo 800 ton.

Litostrojски žerjavi obratujejo tudi v Indiji, Pakistanu, Belgiji, Danski in Grčiji.

V industrijskih podjetjih in skladiščih po vsej Jugoslaviji srečujemo tudi vilicarje, premična dvigala in avtobagre, ki smo jih skonstruirali in proizvedli v našem podjetju.

Pri nas izdelujemo tudi mlinice cementa in surovin za mletje cementa, opremili pa smo tudi celotne cementarne. Mlinice cementa in velike rotacijske peči obratujejo v številnih naših cementarnah, veliko pa smo jih izvozili na primer v Etiopijo, Indijo, Sudan in drugam.

Od 1960. leta proizvajamo stroje in naprave za preoblikovalno tehniko in sicer za predelavo plastičnih mas, kovin in nekovin.

V tem relativno kratkem obdobju smo izdelali že več kot 1500 preoblikovalnih strojev različnih velikosti. Velik delež te proizvodnje je namenjen izvozu v Zvezno republiko Nemčijo, Nizozemsko, Sovjetsko zvezo, Nemško demokratično republiko, Libijo itd.

Naša proizvodnja dieselskih motorjev se je v zadnjih letih še posebej močno razvila. Največ doslej proizvedenih motorjev je vgrajenih na sovjetskih ladjah, remorkerjih in bagrih, ki jih je izdelala ladjedelnica Tito v Beogradu. Naši motorji obratujejo tudi na številnih velikih ladjah, ki so jih zgradili v naših obmorskih ladjedelnicah in ki plovejo po vseh svetovnih morjih.

V preteklem obdobju so dale naše livarne več kot 150.000 ton ulitkov. Odlitki za hidroturbine, deli za termo in atomske centrale, deli za žerjave velikih nosilnosti ali pa deli za dieselske motorje predstavljajo najzahtevnejši program ulitkov nasploh. To so odlitki iz specialnih vrst legiranih jekel z visoko stopnjo kompliciranosti izdelave. Ti izdelki so skupaj z zahtevnimi zvarjenici osnova visoko kvalitetnih končnih proizvodov Litostroja, ki jih na visoko preciznih strojih obdelujemo in montiramo v naših obratih.

Izenačili smo se s proizvajalci najbolj razvitih

Prepričan sem, da našeti uspehi Litostroja že veliko povedo o našem dosedanjem razvoju. Mislim, da smo lahko z doseženim zadovoljni, še posebno zato, ker smo vse te velike uspehe dosegli v obdobju, v katerem je bila važna vloga našega delavca — v času razvijajočega se samoupravljanja.

Menim, da smo naloge, ki smo si jih zadali in sprejeli pred nekaj več kot 25 leti, uspešno opravili. Po kvaliteti proizvodov in po poslovnih rezultatih smo se v kratkem času izenačili s proizvajalci najbolj razvitega sveta, sveta z dolgo tehnično tradicijo, kar potrjuje, da je naša pot socialističnega samoupravnega razvoja pravilna in uspešna.

Perspektivnost naše proizvodnje je zelo velika. Razvijajočemu svetu in naši domovini primanjkuje energije, potrebe po njej pa bodo še rasle. Cloveštvo se bori, da bi si zagotovilo čim več hrane in za to potrebuje vedno več obdelovalnih površin. Potrebe prometa in prenašanja težkih bremen rastejo vzporedno z gospodarskim razvojem, isto velja tudi za potrebe po osnovnem gradbenem materialu — cementu.

Naš proizvodni program sega na vsa omenjena področja, kar nam zagotavlja nadaljnji napredek, seveda le, če bomo tudi vnaprej sledili svetovnemu znanstveno-tehnološkemu razvoju.

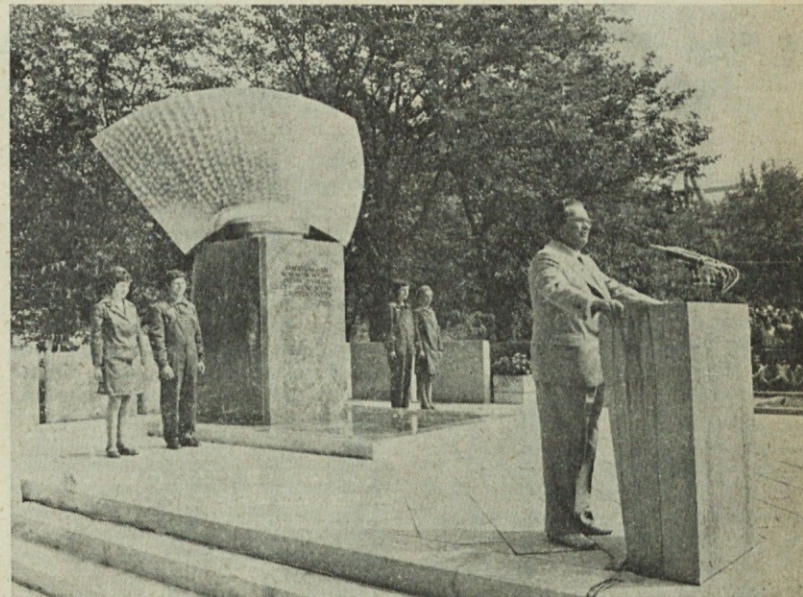
To ni lahka pot. Kakor doslej, tako bo treba tudi v prihodnje plačevati visoko ceno za razvoj, ker bomo le tako uspešno konkurirali razvitim deželam.

Ko govorimo o visoki ceni razvoja, je treba vedeti, da je to le navidezna cena, da se to odraža le v naši, litostrojски, nekoliko nižji akumulativnosti. Gledano iz družbenih nivojev pa je ta cena razvoja mnogokratno plačana s tem, ko si kot skupnost zagovarjamo uspešen lastni gospodarski razvoj in neodvisnost, ko zagotavljamo uresničitev številnih družbeno-političnih akcij, pomoči razvijajočim se državam itd. Zato menim, da ne bi bilo pravilno na pretekli in bodoči razvoj gledati le skozi prizmo velikosti dobičkov.

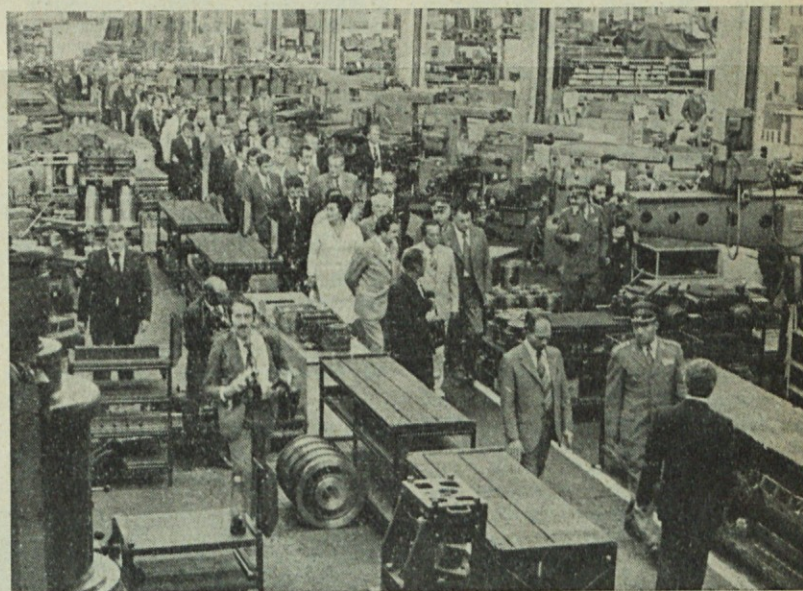
Naj zaključim z nedeljenim mnenjem večine delavcev Litostroja, da je bil naš dosednji samoupravni in poslovni razvoj uspešen in da smo tako v celoti izpolnjevali naloge, ki nam jih je zaupala družba. Prepričan sem, da nam dosednji rezultati

Po odkritju spomenika sta se stara revolucionarja prisrčno objela

Burno pozdravljen od desettisočglave množice je nenapovedano spregovoril

Tovariš Tito si je s posebnim zanimanjem ogledal nove stroje...

...montažo turbin, črpalk in drugih proizvodov

omogočajo, da bo naš nadaljnji razvoj še uspešnejši.

Potem je »Litostrojčan« Franc Leskošek-Luka izročil sedemintridesetim Litostrojčanom visoka odlikovanja predsednika republike. V imenu odlikovancev pa se je zahvalil inž. Milan Špolar.

Ob koncu seje so delegati delavskega sveta naše delovne organizacije izglasovali sklep o pomoči poplavljenecem Kragujevca v vrednosti 100.000 dinarjev.

RAZDELITEV STANOVANJ

Te dni, ko boste brali to številko našega časopisa, bo 35 litostrojских delavcev dobilo ključke novih enosobnih stanovanj. Ta stanovanja smo kupili v Dravelski gmajni in jih na podlagi samoupravnega sporazuma o delitvi stanovanj, ki je bil sprejet na zborih delovnih ljudi v mesecu juniju, in po natečaju, ki ga je objavil Kadrovsko-spolšni sektor dne 17. 6. 1975, razdelili 35 družinam naših delavcev. Za mlade družine pomeni ta dodelitev prehodno rešitev, za družine z nizkimi osebnimi dohodki pa dokončno rešitev stanovanjskega vprašanja.

Na natečaj, ki je bil zaključen 3. julija 1975, se je skupno prijavilo 112 prosilcev in sicer je bilo število prijavljenih iz posameznih TOZD naslednje:

PI	28
FI	24
IVET	4
SE	2
ZSE	6
IC	7
DS-SSP	41

Na natečaj so se lahko prijavili vsi delavci, ki nimajo oziroma še niso imeli ustrezno rešenega stanovanjskega vprašanja, oziroma delavci, ki jim dodelitev enosobnega stanovanja pomeni dokončno rešitev. Prednost pri dodelitvi enosobnih stanovanj pa so imele mlade družine in družine z nizkimi osebnimi dohodki (osebni dohodek na člana družine 1.345,00 din v letu 1974).

Prijave za natečaj smo zbirali v Kadrovsko-spolšnem sektorju, kjer so delavci, ki so se prijavili ali pa so se želeli prijaviti, dobili tudi vsa pojasnila.

Glede na veliko število prosilcev z nizkimi osebnimi dohodki in mladih družin je bilo manj možnosti za tiste, ki so imeli morda malo višje dohodke, vendar so jih stanovanjske komisije v posameznih TOZD glede na ostale kriterije (dolgoleten staž v Litostroju, slabe socialne ali zdravstvene razmere) vseeno upoštevale in jih uvrstile na pred-

nostne liste. Nekatere TOZD pa so dosledno reševale stanovanjska vprašanja mladih družin in družin z nizkimi dohodki.

Stanovanjske komisije iz posameznih TOZD in DS SSP so prosilce ocenile po stanovanjskih, socialnih, delovnih in drugih kriterijih, ki jih določa samoupravni sporazum o delitvi stanovanj in skupno opravile več kot 60 ogledov, predvsem v prostem času. Na podlagi teh ocen so izdelale prednostne liste, katere so potem na sestanku pregledali predsedniki stanovanjskih komisij in predstavniki KSS, uskladili kriterije, prednostne liste pa posredovali delavskim svetom v potrditev.

Ko je ista komisija v prisotnosti članov političnega aktiva podjetja na podlagi kriterijev samoupravnega sporazuma izdelala predlog razdelilnika 35 stanovanj na posamezne TOZD in SSP, je ponovno obravnavala od 112 prosilcev še 69 prosilcev. Ostalih prosilcev komisija ni upoštevala, ker niso izpolnjevali razpisnih pogojev (samski prosilci, prosilci, ki niso priložili ustrezne dokumentacije, in prosilci, ki so bili na prednostni listi solidarnega sklada). Predlog razdelilnika je komisija pripravila ob upoštevanju naslednjih kriterijev:

- število prosilcev, ki izpolnjujejo pogoje natečaja,
- število prosilcev z nizkimi OD,
- število zaposlenih

Na podlagi 34. člena Sporazuma o pogojih in merilih za dodeljevanje stanovanj in stanovanjskih posojil delavcem v TOZD oz. DS delovne organizacije TZ Litostroj ter sklepa 67. redne seje UOP z dne 13. 2. 1975 Kadrovsko-spolšni sektor razpisuje

NATEČAJ

za razdelitev stanovanjskih posojil za nakup stanovanja, gradnjo družinske hiše oziroma adaptacijo v višini 2.625.000 din

Pravico do udeležbe na natečaju imajo vsi delavci v TOZD oziroma DS delovne organizacije TZ Litostroj, ki nimajo stanovanja, oziroma imajo sedanje stanovanje neprimerno glede velikosti, kvalitete ter oddaljenosti od sedeža delovne organizacije in ki imajo najmanj 5 let priznane delovne dobe v tej delovni organizaciji. Poleg tega morajo izpolnjevati še naslednje pogoje:

1. Da imajo lokacijsko in gradbeno dovoljenje, izdano od ustreznega organa, dovoljenje za adaptacijo ali da imajo sklenjeno kupoprodajno pogodbo za nakup stanovanja.
2. Da objekt gradnje ni oddaljen od sedeža delovne organizacije več kot 25 km. Prosilci, katerih gradnja je od sedeža delovne organizacije oddaljena več kot 25 km, morajo izpolnjevati dodatni pogoj: da imajo najmanj 8 let priznane delovne dobe v tej delovni organizaciji.
3. Da imajo dokončano III. fazo gradnje (objekt pod streho), oziroma da vsi viri finansiranja skupaj z morebitno dodeljenim posojilom dosegajo investicijsko vrednost stanovanja (celotno kupnino). Pri adaptaciji pa morajo pridobiti nove stanovanjske prostore, oziroma funkcionalno izboljšati že obstoječe (v skladu s pravilnikom banke).
4. Da doslej še niso dobili stanovanjskega posojila oziroma ga niso izkoristili v maksimalni višini (150.000 din za nakup stanovanja, 90.000 za gradnjo družinske hiše ter 60.000 din za adaptacijo).
5. Da nimajo dokončno rešenega stanovanjskega vprašanja kot to določa 15. člen Samoupravnega sporazuma o pogojih in merilih za dodeljevanje stanovanj in stanovanjskih posojil.

Za vse udeležence natečaja veljajo določila Samoupravnega sporazuma o pogojih in merilih za dodeljevanje stanovanj in stanovanjskih posojil. Odplačilna doba za posojila po tem natečaju je 20 let po 2 % obrestni meri. Sredstva bodo razpoložljiva po 15. 5. 1976. Posojiljemalec začne vračati posojilo naslednji mesec po porabi.

Rok za prijavo na natečaj je vključno 20. oktober 1975, vloge, prispеле po tem roku, ne bomo upoštevali. Vloge, napisane na obrazcu, naj prosilci oddajo skupaj z ustreznimi dokazili v KSS, soba 13.

Po zaključku natečaja stanovanjske komisije v TOZD oziroma DS, na osnovi točkovnega sistema sestavijo prednostno listo. Sklep o dokončni dodelitvi stanovanjskega posojila pa sprejme DS TOZD oziroma DS, o katerem bomo prosilce pisмено obvestili.

Direktor
Kadrovsko-spolšnega sektorja
Stane ing. Vogelink

Na podlagi teh kriterijev je bil ob določenih popravkih, ki so jih predlagali posamezni člani komisije, po dolgotrajni in burni razpravi sprejet naslednji predlog razdelilnika 23 stanovanj:

PI	11 stanovanj
FI	10 stanovanj
SSP	10 stanovanj
IVET	1 stanovanje
ZSE	1 stanovanje
SE	1 stanovanje
IC	1 stanovanje

Še o ambulantni

V mesecu aprilu in maju je dr. Tepina objavil članek o delu in problemih obratne ambulante. Nič ne bi imel dodati k njegovim besedam, saj opisane stvari same po sebi dovolj zgovorno kažejo na stanje, ki je pereče že vrsto let in terja ureditev.

Neverjetno se zdi, da od 3.500 članskega kolektiva TZ Litostroj nihče ne čuti potrebe, da bi o tem spregovoril. Nas same namreč najbolj prizadene to, da so ambulantni prostori tako zastareli. Zdravstveni delavci v njih s skrajnimi napori opravljajo odgovorno nalogo. Občina Šiška ima po statističnih podatkih enega najvišjih procentov izostankov z dela. Vse to gre v milijardne zneske, mi pa stojimo in gledamo, namesto da bi poskrbeli, da bi s preventivnim zdravljenjem vsaj delno zajezili naraščanje bolezni. Verjetno je o tem v centralnem delavskem svetu tekla beseda, govori se celo o novih prostorih za ambulantno.

Kot delegat krajevne skupnosti za zdravstvo sem bil na zadnjem sestanku občinske zdravstvene skupnosti. Tu so med drugim govorili tudi o načrtih za gradnjo in obnovo zdravstvenih objektov v naši občini. Mimogrede sem postavil vprašanje o načrtih za našo ambulantno. Predsednik izvršnega odbora samoupravne interesne skupnosti občine Šiška je odgovoril, da je odbor seznanjen s stanjem naše obratne ambulante, vendar je stanje še bolj pereče v Medvodah in v zdravstvenem domu Šiška, ki sta v prvem planu za ureditev. Sramotno za 3.500 članski kolektiv je, da si sam ne zna ali noče pomagati. Tako drugi o nas. Tudi moje mnenje je, da bomo morali v našem interesu in v interesu

Predlog je obravnaval na svoji seji tudi upravni odbor OZD in ga po krajši razpravi ocenil kot primernega ter ga posredoval DS TOZD v dokončno potrditev. Z izjemo DS TOZD IVET so ostali DS in delovne skupnosti SSP razdelilnik potrdili in tudi že odločili, komu se dodelijo stanovanja. Upravni odbor podjetja je izločil 10 stanovanj in jih namenil za pridobivanje delavcev na defecitarna delovna mesta, moral pa bo še odločiti, komu naj jih dodeli. Glede na to, da je v delovni organizaciji nekaj delavcev, ki še nimajo ustrezno rešenega stanovanjskega vprašanja, delajo pa na deficitarnih delovnih mestih, bi bilo potrebno

najprej rešiti stanovanjska vprašanja teh delavcev.

Natečaj za enosobna stanovanja je zaključen in 35 litostrojских družin bo zadovoljnih; žal je tudi več takih, ki bodo nezadovoljni. Vendar glede na dejstvo, da je v teku natečaj samoupravne stanovanjske skupnosti za stanovanja solidarnega sklada in natečaj za posojila za nakup stanovanj, izgradnjo stanovanjskih hiš in adaptacijo stanovanjskih prostorov, lahko upamo, da bomo v letu 1976 lahko pomagali rešiti stanovanjsko vprašanje še drugim delavcem, ki to pot na natečaju niso uspeli.

Jarc I.

delovnih mestih. In vendar še nisem videl, da bi se kdo javno, denimo v našem glasilu svojemu zdravniku zahvalil za nesebična prizadevanja, za zdravniško nego, za povrnjeno zdravje. Zdravstvenim delavcem prav tako ne da priznanja nihče od odgovornih tovarišev v našem podjetju, če ne posameznik pa bi to moral storiti delavski svet, sindikalna organizacija in ne zadnje tudi partijska organizacija. Skrajni čas je, da se predramimo, se otresemo te nelepe zapanosti in z dejanji popravimo, kar je zamujeno.

Prepričan sem, da bomo delovni ljudje našega podjetja podprli vsako pametno akcijo, da uredimo to, kar nam bo v korist, drugim pa za vzgled.

A. Novak

ODGOVOR

Problem obratne ambulante v Litostroju je dejansko pereče. Povsem normalno je, da se za probleme, ki so znotraj tovarniške ograje ne bo zmenil nihče, če ga to neposredno ne zadeva. Ne more pa ta trditev veljati, kot piše tov. Novak, za člane našega kolektiva oziroma sindikat kot nosilca in zagovornika interesov delavcev. Bolj verjetno je, da informacije ne najdemo poti nazaj, za to pa ni kriv sindikat če ga razumemo samo kot izvršilni organ, ampak je tu odpovedal delegatski način prenašanja informacij tja, kjer je pobuda nastala.

Konferenca osnovnih organizacij sindikata je na drugi seji 3. 4. 1975 sprejela sklep, ki so

ga oblikovale delegacije osnovnih organizacij, da je potrebno zgraditi novo ambulantno. Na osnovi tega sklepa je upravni odbor delovne organizacije sestavil komisijo v kateri so:

Miro Peček, dr. Edo Tepina, ing. Anton Papež, ing. Stane Vogelink, ing. Milan Špolar in Pavle Krilič. Ta naj bi pripravila osnovne podatke, v okviru katerih bi strokovna služba izdelala ustrezno dokumentacijo.

Komisija je pripravila dva idejna osnutka prostorov in stavbe kot celote. V prvi varianti naj bi bili prostori ambulante v stavbi novega samskega doma, v drugi pa na prostoru, kjer stoji danes baraka, ki jo zunanja montaža uporablja za skladišče. Druga varianta je po oceni komisije ugodnejša, ker je znotraj tovarne in je veliko lažje graditi potrebne prostore na novo, kot jih preurediti v stavbi, ki je določena za druge namene. Po idejni zasnovi naj bi bila stavba pritlična, obsegala naj bi 480 m², stala pa bi približno tri milijone, seveda brez opreme. Sredstva za gradnjo bomo namenili iz ostanka dohodka, če bo dovolj velik.

Delo nadaljuje strokovna služba, ki mora do konca tega oziroma do začetka prihodnjega leta pripraviti potrebno dokumentacijo, tako da bi pričeli graditi najkasneje v februarju prihodnje leto. Tovariš Novak v svojem članku kaže tudi kritičen pogled na nudenje zdravstvenih uslug. Prav sedaj, ko se vsa družba organizirano loteva borbe za stabilizacijo gospodarstva, je skrb za zmanjšanje izgubljenih ur, bodisi zaradi čakanja v ambulantni, bodisi zaradi izgubljenih delovnih dni vredna pozdrava. Posebno ure, ki jih delavci zgubijo zaradi čakanja, bi omejili s hitrim nudenjem zdravniške pomoči, to pa je v sedanjih prostorih s slabo opremo težko doseči. Zdravstveno osebe je preobremenjeno, nove kadre pa težko dobimo, ker se marsikdo premisli, ko vidi, v kakšnih prostorih bi moral opravljati svoje delo.

Novo ambulantno si želimo vsi, kako bomo akcijo izpeljali pa je odvisno predvsem od nas samih.

Miro Peček

JESENSKI ZAGREBSKI VELESEJEM

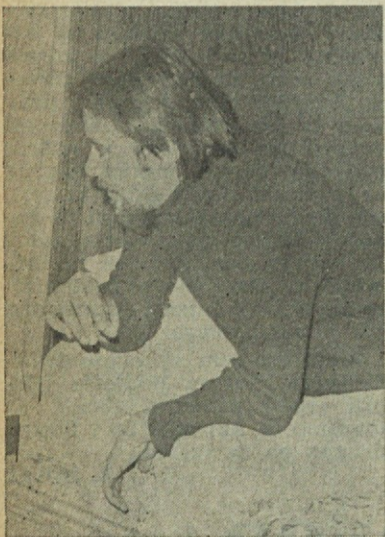
Obiskovalci sejma so občudovali razstavljen Francisov gonilnik, ki je namenjen za HE Cabra Corral v Ameriki: prepričani so bili, da je razstavljen lesen model. Morali so potipati, potrkati nanj, da so se prepričali, da je pravi — J. Jeraša

IZ NAŠE KULTURNE KRONIKE

V okviru letošnje proslave 25-letnice delavskega samoupravljanja in 28-letnice obstoja podjetja so naši likovniki — slikarji in rezbarji pripravili že tradicionalno razstavo svojih del. Dvodnevna razstava je bila v prostorih livarne jeklene litine in je zajela poleg litostroj-skih umetnikov tudi nekatere druge iz Združenih podjetij stroje-gradnje.

Te ustvarjalce vam bomo predstavili v današnji in naslednjih številkah, da jih поблиže spoznamo, da spoznamo njihovo delo in življenje, in da jim na ta način izkažemo tudi priznanje za umetniško dejavnost.

Kot prva dva vam danes predstavljamo Litostrojčana **Jerneja Mlinarja**, ki dela v montaži turbin kot monter in **Pavla Široka** iz Gostola (Nova Gorica).

Pavel Širok pa nam je o sebi pisal takole:

Rodil sem se 14. oktobra 1950 v Postojni. Izhajam iz družine, ki je vedno ljubila umetnost in tudi sam sem že kot otrok vzljubil slikarstvo. Sedaj se šolam na mednarodni univerzi za slikarstvo in industrijsko oblikovanje v Benetkah. Slike, ki sem vam jih poslal na razstavo, so del moje ustvarjalnosti. Nastale so po mojem prvem srečanju z Benetkami, svojo navdušenost sem prenesel na platno. Kot amater sem v glavnem slikal Kras in motive iz vsakdanjega življenja (v impresionistični tehniki). Pod vplivom profesorja De Luigia sem začel iskati svoj način izražanja. Mnenja sem, da abstraktno slikarstvo človek doživlja sam, ob pogledu na sliko in da zato ni potrebno slike razlagati s podnapisi.

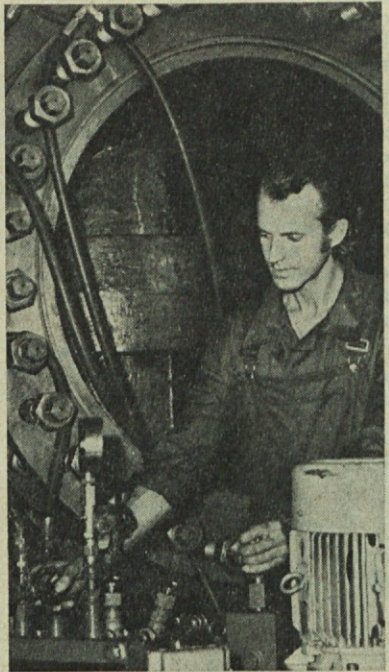
Ljubitelj abstraktnega slikarstva sem samo zato, kar ga vsak lahko doživi na svoj način.

Istočasno se ukvarjam tudi z industrijskim oblikovanjem (design), ker želim, da bi umetnost prodrla tudi v industrijo.

Jerneja Mlinarja smo naprosili, naj nam kaj pove o svojem življenju in delu. Takole nam je povedal:

Rodil sem se kot prvi sin 26. maja 1944 delavski družini v Kranju. Pozneje smo se preselili v Žiri, kjer sem hodil v osnovno šolo. Že mlad sem se zanimal za rastlinstvo in naravo sploh, želel sem nadaljevati šolanje in to botaniko, toda pot me je pripeljala na IKS Litostroj in seveda pozneje v delovno organizacijo. Tako sem sedaj na delovnem mestu strojni ključavničar — monter turbin že od 1962. leta dalje. Sem poročen in oče Maje in Igorja. Vsaj kot ljubitelj sem ostal zvest naravi in svojim željam po upodabljanju.

Rad sem risal že v osnovni šoli, tudi v IKS, z oljnimi barvami pa sem začel slikati v JLA. Tam sem prvič razstavljal na skupinski razstavi v Beogradu, odkar sem član likovne sekcije Litostroj pa sodelujem na vseh razstavah. Najraje slikam krajine. Zgledujem se po realističnih slikarjih, v zadnjem času še zlasti po R. Woodu in A. Shepardu. Idejo za zadnji dve sliki sem dobil ob čudovitih kontrastih narave v Keniji, kjer sem sodeloval pri montaži HE Kamburu. Slika bi več, pa nimam za to ustreznega prostora.

Delavci, ki so letos praznovali petindvajsetletnico svojega dela v Litostroju, so se na svojem potovanju ustavili tudi na Avali pri Beogradu

Izmenjave s ČSSR v prihodnje

V času od 11. do 15. septembra nas je obiskala delegacija podjetja ZVVZ Milevsko iz ČSSR. Skupno smo pregledali dosedanje sodelovanje na področju izmenjave počitniških kapacitet med obema kolektivoma ter pripravili predloge za nadaljne akcije v prihodnjem letu.

Da bi naši izleti v ČSSR dobili pestrejšo obliko, smo predlagali nekaj sprememb. Naša želja je bila, naj bi v bodoče pot na Češko vodila preko Celovca in Linza, povratek pa naj bi bil preko Dunaja, Gradca in Maribora. Izlet naj bi trajal 7 dni in ne 5 kot je trajal do sedaj. Predlagali smo tudi da bi v prihodnjem letu organizirali izlet naših planincev v Krkonoše na Češkem.

Tovariši iz Milevske so nam obljubili, da bodo storili vse, da bi uresničili naše predloge. Ker pa morajo v tem primeru prenesti del njihovih uslug iz centra »Črvena« na kakšno drugo podjetje na Moravskem ali na Slovaškem, nam niso mogli takoj obljubiti te spremembe, dokler ne bodo imeli doma zagotovljenih potrebnih kapacitet.

Naši gostje pa so izrazili željo,

da bi v prihodnjem letu določeno število njihovih počitnikarjev letovalo v kakšnem drugem kraju ob Jadranu in mi smo menili, da jim jo lahko izpolnimo, če bomo imeli sklenjene pogodbe za leto 1976 podobno kot letos s Premanturo. Skupaj smo določili termine za vse izlete v ČSSR oziroma v Jugoslavijo, ki jih bomo organizirali v prihodnjem letu. V našem tovarniškem časopisu bomo objavili celotni program izmenjav počitniških kapacitet med TZ Litostroj in ZVVZ Milevsko, in to takoj, ko bosta naša konferenca sindikata in pristojni organi v ČSSR potrdili novo pogodbo ter izmenjavo počitniških zmogljivosti v letu 1976. Našim gostom smo ob obisku razkazali tudi naše podjetje, Ljubljano in del naše ožje domovine.

Gostje s Českoslovaške so se za spomin slikali pred spomenikom

Delali in ustvarjali smo 25 let

Litostrojčani v Djerdapu

25 let je dolgo razdobje, v katerem sleherni delavec veliko prispeva k razvoju delovne organizacije, s tem pa tudi k razvoju naše samoupravne socialistične družbe.

Tudi letos, ko smo proslavljali 25. obletnico samoupravljanja v naši delovni organizaciji, je bilo veliko takih, ki so se že v prvih dneh vključili v sistem razvoja novih odnosov — v sistem razvoja samoupravljanja.

Ob tem jubileju so naši 25-letniki odpotovali na tridnevni izlet v Djerdap.

Spoznali so mnoge kulturne znamenitosti: ogledali so si veličastno spominsko zgradbo Karadjordjevičev — samostan v Oplencu, zdravilišče v Arandjelovcu, trdnjavo Kalemegdan, muzej »25. maj«, vojni muzej v Beogradu in še nešteto drugega.

Zadnji dan so odpotovali še v Djerdap in si ogledali hidroelektrarno.

Verjetno je bilo za mnoge slavljenice to potovanje enkratno. Nad vožnjo z letalom so bili mnogi navdušeni, zlasti tisti, ki so prvič ob prebijanju letala skozi oblake občutili »makadam« tudi v višini.

Najbolj ponosni so bili ob pogledu na naša dvigala na sami hidroelektrarni. Prijazni gostitelji so jim dovolili dostop prav do same turbine, kar je bilo za mnoge izredno doživetje.

Ob povratku v Ljubljano so vsi zadovoljni obujali spomine. Bilo je lepo, pesem je odmevala vso pot. Na koncu lahko rečemo samo to, da smo lahko ponosni, ker imamo tak kader, delavce, ki so stebel našega razvoja in napredka naše delovne organizacije.

Se bolj bomo srečni, če nas bo tako privrženih naši delovni organizaciji vsako leto več, ker biti v Litostroju 25 let, pomeni biti ponosen na svojo delovno organizacijo.

J. Fileš

PRIJETNO SEM BIL PRESENEČEN

Kot upokojenec sem bil ob 25. obletnici samoupravljanja povabljen na proslavo.

Zelo sem bil vesel, da sem se ob tej priliki lahko sestal s stariimi sodelavci.

Tovariš Vidmar mi je takrat omenil, da se lahko udeležim ekskurzije na Djerdap, ki je namenjena 25-letnici. Zelo sem bil vesel te ponudbe, saj se pred leti, ko sem bil sam petindvajsetletnik, nisem mogel udeležiti potovanja v Leningrad, zaradi neurejenih potnih listin.

Potoval sem na Djerdap in videl še vsa ostala mesta in znamenitosti, ki so nam jih pokazali. Bil sem med stariimi tovariši, obujali smo spomine, peli in bili dobre volje. Vzdušje je bilo tako prijetno, da se bom še dolgo s hvaležnostjo spominjal ekskurzije, udeležencev in vseh, ki so mi omogočili to potovanje. Tovariši, hvala vsem!

Anton Dodig

ZAHVALA

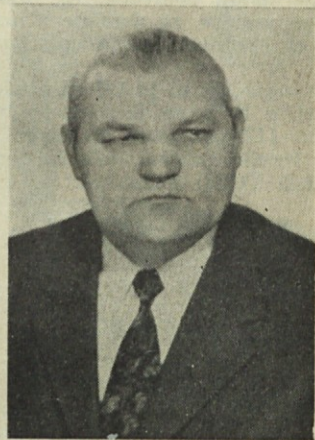
Bogo Justin, zaposlen v IBM, se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji Litostroja za denarno pomoč, ki sem jo prejel ob času moje težke bolezni.

Prisrčno se zahvaljujem tudi sodelavcem za obisk in bodrilne besede.

Vsem za vse najlepša hvala.

Ob odhodu so nas zaprosili, naj vsem našim delovnim ljudem izročimo tople tovariške pozdrave od njih samih kot tudi od celotnega delovnega kolektiva ZVVZ — Milevsko.

Dvorák

DRAGOSLAVU VLAJKOVIČU V SPOMIN

Kolektivu sporočamo žalostno vest, da je 24. avgusta 1975 v prometni nesreči umrl naš dolgoletni sodelavec tov. Dragoslav Vlačković. Bil je zaposlen kot žerjavovodja v livarni jeklene litine, TOZD PI.

Trda življenjska pot ga je pripeljala k nam iz Trnjave pri Negotinu v Srbiji. Tam so ga 29. avgusta tudi pokopali.

Petnajstletno delo v nekem podjetju je razmeroma dolgo, toda kratko za človeka, ki je bil tako delaven in požrtvovalen, kot pokojni Dragoslav. Kakor tiho je prišel, tako je tudi odšel, nenadoma, ni se utegnil posloviti od sodelavcev, med katerimi je bil ves čas zelo priljubljen.

Dobrega sodelavca bomo ohranili v lepem in trajnem spominu!

FRANCU ŽUPANU V SLOVO

3. septembra nam je kruta smrt iztrgala iz naših vrst Franca ŽUPANA, rojenega 16. februarja leta 1934.

Kot že več drugih pred njim je tudi on postal žrtev vlaka na nezavarovanem prehodu čez progo pri južnem vrtarju, ko je bil namenjen v ambulanto.

Franc Župan se je zaposlil v Litostroju 26. 3. 1963 kot čistilec v livarni jeklene litine, kjer se je zelo hitro privadil delu in postal dober delavec. Zatem je bil premeščen v čistilnico livarne sive litine, kjer je prevzel delo skladiščnika orodja; delo je opravljal zelo vestno, bil je dober tovariš, vedno pripravljen pomagati sodelavcu v stiski.

V tem času si je ustvaril tudi dom in družino, za katero je živel in bil zelo skrben mož in oče. Kako je bil priljubljen med sodelavci, je pokazala velika udeležba na pogrebu 5. septembra na ljubljanskih Zalah.

Pokojnikovi družini in sorodstvu izrekamo iskreno sožalje.

Kolektiv livarne sive litine

Zmaga Litostroja na športnih igrah ZPS

19. in 20. septembra so bile v Novi Gorici v okviru delovne organizacije GOSTOL prve letne športne igre združenih podjetij strojegradnje.

V šestih panogah (mali nogomet, namizni tenis, streljanje, balinanje, kegljanje in šah) je sodelovalo dvanajst delovnih organizacij z več kot 400 udeleženci.

Nova Gorica jih je pozdravila z zastavami in pravim poletnim soncem. Vsi udeleženci tekmovali so se zbrali ob 8. uri in 45 minut in krenili v veličastni povorki ob zvokih koračnic po mestnih ulicah proti športnemu parku in dokončno predramili še nekoliko dremajoče mesto vrtnic in sonca. Po kratkem pozdravnem govoru predsednika sindikata ZPS ter pokrovitelja tekmovanja — direktorja Gostola se je začelo tekmovanje. Tri igrišča za mali nogomet, strelišče, balnišče, kegljišče, telovadnica oživilo, krepke roke ključavničarja, strugarja, varilca, livarja tovariško stisnejo nasprotnikovo roko vrtalca, konstrukterja, žerjavovodja, projektanta. Trikrat zdravo za nove znanke, prijatelje, sodelavce...

V kavarni Park hotela utihnejo glasovi, napnejo se možgani, sli-

šati je štopanje ur, oči so ostro uprte v šahovnico, roka podpira s kombinacijami napolnjeno glavo...

Ob igriščih za mali nogomet krepko navijajo: »Dajmo Viator, Litostroj, Gostol, Indos!!! Dajmo še en gol, streljaj uaa!«

Od balinarjev je slišati udarce kovine ob kovino, ploskanje in tu in tam pripombe gledalcev: »Ma oštja, lej, saj znajo!«

Skratka — živo je bilo in vroče, najbrž blizu trideset.

Gostitelju Gostolu izrekamo vse priznanje, saj je bilo tekmovanje res lepo organizirano ter se je odvijalo brez napak.

Vsi smo bili zadovoljni.

Rezultate in fotoreportažo o športnih igrah bomo objavili v naslednji številki časopisa.

Pomembni sklepi predsedstva:

Pred tekmovanjem je bila razširjena seja predsedstva sindikata ZPS, na kateri so sprejeli sklep, da se v prihodnje letne igre vključijo tudi ženske ekipe. Tako bodo sodelovale ženske v

kegljanju (3 tekmovalke) in streljanju (prav tako tri tekmovalke).

Za organizacijo prihodnjih letnih športnih iger bo objavljen razpis, prav tako tudi za morebitne nove panoge, vendar se število ne sme povečati (6 panog).

Organizacijo zimskih športnih iger je za leto 1976 prevzel Atmos iz Hoč, priredil jih bo na Pohorju. Še prej se bodo dogovorili, da bi zimske igre dopolnili še s tekmo, kar pa bo veljalo šele za prihodnje leto.

V. M.

Slikarska razstava v livarni sive litine, ki so jo pripravili člani kulturne sekcije ob 25. obletnici samoupravljanja

Dopust, ti čas presneti

Iztekajo se dnevi, v katerih si večina med nami izbere čas za letni oddih. Naberemo si novih moči, da lažje in bolj veselo nadaljujemo z vsakdanjim delom, privoščimo si zraka in morja, pozabimo na skrbi doma in v podjetju, se skratka sprostimo in pripravimo na nove napore.

Vsako poskuša na svoj način in po svoji zmožnosti izbrati tisto, kar mu najbolj ustreza; eni gredo najraje v hribe, drugi spet na morje, ta ali oni ima svojo hišico na kmetih ali v kakšnem slikovitem kraju, drugi se raje ukvarja z delom in športom. Prekateri si izbere plateno streho in se priključi množici modernih evropskih nomadov, tisti, ki ima več pod palcem, letuje v svoji prevoznici hišici. Vsem nam je skupna ena želja — da bi imeli ta čas kar največ sonca. Radi bi tudi, da bi vse čim manj stalo in čim dlje trajalo. Veliko želja, od katerih pa marsikatera ostane neizpolnjena.

Kljub veselju in zadovoljstvu se moramo ob odhodu na počitnice spoprijeti s kopico nevšečnosti. Vse skupaj še zdaleč ni tako enostavno, kot bi mislili, prav ta čas si nakopljemo precej nepotrebnih skrbi in marsikdo je bolj utrujen po dopustu kot pa pred njim. Žepi se nam do dna izpraznijo in v ustih imamo grenko slan okus. Če je še do nedavnega pisalo, da gostinci ne znajo iz turista izvleči denarja, potem mirno trdim, da so se temu že temeljito privadili in veljalo bi obrniti veter propagande nazaj. Vsaj za nas domače dopustnike velja, da smo prave limone v rokah spretnih gostincev.

Vsa stvar se začne že nekako sredi maja, ko že začnemo misliti, kam in kako na oddih. Mar-

sikdo, ki je lanske počitnice stokrat preklel, je na vse že pozabil in znova dela načrte, da bi letos bilo boljše. Marsikdo najprej poskusi dobiti posteljo v počitniških domovih našega podjetja, ker pa se to vsakemu ne posreči zaradi prevelikega števila prosilcev, se začne lov in poizvedovanje drugje. In tako določenega dne odpremo svojega jeklenega konjička z vso potrebno in nepotrebno prtljago, se vsi stlačimo vanj in se odpeljemo počitnicam naproti. Cesta, ta moderna grobnica, nam takoj pokaže zobe. Gneča, gneča! Koliko živcev nam požre samo vožnja, nemalokrat pa žal uniči vse.

Že Krpan je imel težave s cesarsko kočijo, ampak kaj je bilo to v primerjavi z današnjim časom ko mora človek na eni sami vožnji nič kolikokrat postaviti svoje življenje na kocko, da bi bil pravočasno tam, kamor se je namenil. Pozabimo na vse skupaj in v tistih dneh, si mislimo, bomo vse nadoknadili: se umirili, naspali, naplesali, napili, skratka — zajemali življenje z veliko žlico. Pa se rado zgodi, da je vse samo obratno, kot smo želeli. Hrana zasoljena s cenami, morje je umazano in čisto drugačne barve, kot smo se učili v šoli. Samote in miru na obali ni ne podnevi ne ponoči, sliši se petje, pa ne ptičje ampak iz hreščečih tranzistorjev in pijanah grl. In ko že skoraj zaspiš, so tu še komarji, ki imajo ravno

ponoči svojo moč. In potem komaj čakaš, da zagrmí, zapiha, da veter pomete vso to nesnago; pa se res zgodi in veter je mrzel in noče se umiriti. In končno le dočakaš zadnji dan svojega dopusta in ponovi se začetek kalvarije, samo da je obrnjen. Če srečno prikrmaríš domov, si moraš vzeti še tri dni dopusta, da se vsaj nekoliko spočiješ od vseh veselih nezgod.

Gornje je izzvenelo bolj kot satira na naš letni oddih in pri branju smo se verjetno tudi nekaj naučili. Že zdavnaj smo spoznali, da je pod šotori prijetno letovati, naši delavci pa že dve leti lahko počivajo tudi v hišicah na kolesih. Dobro bi bilo, da bi sami kupili več teh potujočih hišic, saj so njihove prednosti nesporne, tako pri vzdrževanju kot pri uporabnosti. Odpade še cel kup dajatev, kot je to v primeru zidanih zgradb, odpadejo vsakoletne skrbi z osebjem v počitniškem domu in še kaj. Ob tem počitniškem premišljevanju se mi je zastavila še pripomba k ceni posameznega pensiona in sicer k ceni za svojce (ženo oziroma moža, če ta ni član našega kolektiva). Ta je zdaj namreč izenačena s ceno, ki velja za zunanje, tuje dopustnike. Do sedaj so ožji svojci imeli delni popust, kar je bilo po mojem pravilno. Saj žena skrbi za moža, moža za ženo, dobro počutje, zdravje, kar je pogoj za uspešno delo. Če žena vrhu vsega ni zaposlena, je za moža to dvojni udarec. To nikakor ni prav in o tem naj ljudje, ki skrbijo za naš družbeni standard in določajo cene, ponovno razmislijo.

Ob vsem tem ne bi smeli pozabiti na iskanje novih oblik za oddih. V mislih imam kmečki turizem, ki se počasi postavlja na noge. Po pripovedi nekaterih je letovanje v slikovitih gorskih vaseh precej cenejše kot na morju ali v planinskih hotelih. Dovolj je zraka in sonca, privoščimo si lahko dolge sprehode po gozdovih, tam je doma tudi pristno mleko, sadje in domača hrana. V tišini in miru si tam res nabere mo novih moči za delo.

A. Novak

S svojim delom smo pomagali Brkincem do ceste

BRKINI '75

Letošnja mladinska delovna akcija v Brkinih se je iztekla. Sam sem se take akcije udeležil prvič, prej sem poznal brigadirsko življenje le iz člankov v časopisih. V vasi Tatrate stoji dom brigadirjev, zraven pa trije šotori. Naselje je lepo, majhno, prav tako prostori, v katerih smo prej bivali. Akcije sta se udeležili dve brigadi: brigada »Pohorskega bataljona« iz Maribora in X. SNOUB »Ljubljanske«, v kateri sem sodeloval tudi sam.

CESTITKE OD PRAZNOVANJU

Ob praznovanju 25-letnice samoupravljanja in 28-letnice obratovanja tovarne je naša delovna organizacija prejela številne čestitke, ki so jih poslali poslovni partnerji, delovne organizacije, družbenopolitične organizacije, družbenopolitične skupnosti in posamezniki.

ZAHVALA

Ob nenadni in nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, očeta in brata

FRANCA ŽUPANA

se iskreno zahvaljujemo za podeljene vence in denarno pomoč sindikalni organizaciji, sodelavcem iz livarne sive litine in stanovalcem iz Ljubeljske ulice št. 21, 23 in 25. Hvala tov. Podbevšku za poslovalne besede ob grobu, litostrojki godbi, zunanji montaži in vsem, ki ste ga spremlili na zadnji poti.

žena Marija
sinova Franci in Andrejček
ter brat Tone

Naš delovni dan se je pričel jutraj ob pol petih: vstajanje, umivanje, pospravljanje, telovadba in zajtrk. Po zajtrku smo odšli na delovišče in tam delali od 6. do 14. ure. Delo je potekalo po skupinah. Pripravljali smo cesto za asfaltiranje in kopali jarke za vodo. Kraj, kjer smo delali, je precej oddaljen, zato smo se na delovišče vozili z avtobusom.

Popoldnevi so bili različno organizirani. Imeli smo veliko predavanj z različnimi temami, konference brigadirjev, dvakrat smo odšli na športno igrišče v sosednji kraj, kjer sta se pomerili obe brigadi v nogometu, rokometu in košarki. Ustanovili smo aktiv ZSMS, ZK in marksistični krožek. Najbolj je bil zanimiv dan, ko nas je obiskal tovariš Franc Setinec in se z nami zadržal v prijetnem pogovoru ter nas seznanil z nekaterimi perečimi vprašanji notranje in zunanje politike.

Prijetni so bili tudi večeri ob tabornem ognju, kjer smo peli in plesali kozaračko kolo.

Za dan vstaje smo v vasi pri spomeniku priredili proslavo, neko nedeljo pa smo sodelovali tudi v vasi Rodik pri proslavi ob 30-letnici osvoboditve in 31-letnici streljanja talcev.

Zadnjo nedeljo smo se odpeljali na izlet v Skocijanske jame in v Portorož. Mladinska delovna akcija je uspela. Prebivalcem Brkinov smo prispevali majhen delež k njihovem razvoju, vsi ki smo sodelovali v njej pa smo v marsičem bogatejši. Poletno tritedensko življenje v Tatrach nam je poleg žuljev dalo še mnogo novih izkušenj, poznanstev in prijateljev, pa šolo o samoupravljanju in morda še kaj.

Pero Gakovič

PRED LITOSTROJSKIM PRAZNIKOM

Glasilo delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogi) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukoslav Živkovič, Leopold Šolc dipl. inž., Hrabroslav Premelč, Janez Stražičar dipl. inž., Milan Jurjavčič, Ivan Elikan.

Glavni in odgovorni urednik Ivan Elikan, tehnični urednik Estera Lampič.

Telefon uredništva 56-021 (h. c.) interna 246 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska ZGP Primorski tisk, Koper — TOZD Tiskarna Jadran — 1975

Pomembna delovna zmaga

TOZD PI je v letošnjem jubilejnem letu osvoboditve, ob 28. obletnici obratovanja in 25-letnici samoupravljanja slovesno predala v obratovanje polavtomatizirano livarno specialne litine. Več kot 800 zbranim članom te TOZD so se pridružili tudi številni delovni ljudje kolektiva in veliko uglednih gostov, med njimi tudi predsednik mestne skupščine Ljubljana dipl. inž. Anton Kovič, predsednik medobčinskega sveta Zveze sindikatov Ljubljana Alojz Mežnarič, predsednik izvršnega sveta Ljubljana — Šiška Jože Dimnik, dolgoletni vodja livarne sive litine Jakob Pogačar, direktor podjetja BROWN — BOVERI iz Švice g. KREHER, generalni direktor dipl. inž. Marko Kržišnik in še mnogi drugi.

Predsednik sveta temeljne organizacije združenega dela polizdelkov Avgust Pongrac jim je v imenu kolektiva izrekel dobrodošlico. Za TOZD PI predstavlja praznik tudi nadvse pomembno delovno zmago. Pod streho livarne sive litine stoji nova sred-niefrekvenčna indukcijska peč BROWN-BOVERI, dva oblikovalna stroja znamke FOROMAT 30A2 in priprava peska.

Nalogo družbe smo uspešno izvršili

Delavci Litostroja in mnogi Ljubljancani smo se na istem mestu zbrali že 2. 9. 1947. leta, ko je iz kupolke stekla prva žareča litina. V istem obratu smo 2. 9. 1950 slavnostno prevzeli v upravljanje našo tovarno. Slavnostni govornik Avgust Pongrac je poudaril, da so danes tu med nami in še vedno z nami skupaj delajo številni tovariši, ki so vse te dogodke sami doživeli, ki so tako kot danes, stali na takratnih zborih delavcev, ponosni na vlogo, ki so jo opravljali z vero ter zaupanjem, da bodo naloge, ki jih je pred nas postavila družba, uspešno reševali.

Delavci iz predvojnih Strojnih tovarn v Ljubljani, iz Škofje Loke, iz naših slovenskih železarn in številni drugi predstavniki z več kot 200 letno tradicijo slovenske strojegradnje so se z enakim elanom in navdušenjem kot v vojni lotili izgradnje podjetja in proizvodnje tistih proizvodov, ki naj bi naši porušenim domovini zagotovili čim hitrejšo obnovo in gospodarski napredek. Ob takem navdušenju ni bilo mogoče zavreti razvoja novih družbenih odnosov. Delavci so si leta 1937 ob zapiranju ljubljanskih obratov zastavili cilj — postaviti nove, drugačne tovarne. Vodja slovenskih sindikatov Franc Leskošek-Luka je ob likvidaciji strojnih tovarn v Ljubljani izrekel naslednje misli: »Kapitalisti so likvidirali Strojne tovarne, ampak Strojne tovarne bodo še stale v Ljubljani. Gradili jih ne bodo kapitalisti, ampak nekdo drug.« Za nas je ta izjava še posebnega, simboličnega pomena.

Misli tovariša Leskoška so bile tako ene od prvih kali razvoja samoupravnih organov pri nas. Družba je pred nas postavila zelo zahtevne naloge, ki so pospešile razvoj novih odnosov in s tem iskanje vseh oblik uveljavljanja le-teh v praksi.

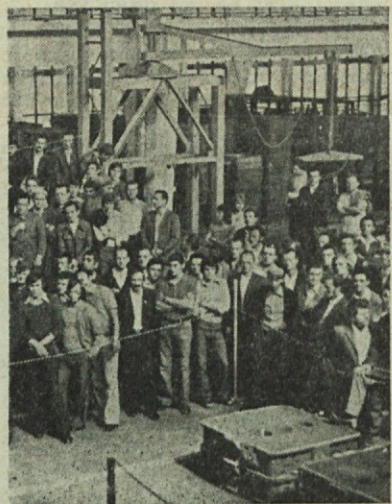
Ideja samoupravljanja uresničena

Socialistični odnosi so doživeli zgodovinsko prelomnico leta 1950, ko se je začelo obdobje socialistične demokracije. Ljudska skupščina FLRJ je 27. junija sprejela Temeljni zakon o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi združenji pod upravljanjem delovnih kolektivov. S tem zakonom je bilo uvedeno delavsko samoupravljanje. Delovni kolektiv Litostroja je izvolil prvi delavski svet v marcu leta 1950, v času, ko je bil osnutek zakona še v javni razpravi in s tem uresničil idejo samoupravljanja. Naše podjetje je hitro raslo, nastajali so novi obrati s pisanimi problemi, ki smo jih morali reševati. Samoupravni organi so pridobivali vedno več pravic; od prvih oblik, ko so sprejemali najpomembnejše odločitve, npr. gospodarski načrt in zaključni račun podjetja, odločali o gospodarjenju s podjetjem in o iz-

polnjevanju gospodarskega načrta, sprejemali pravila podjetja, odločali o delu akumulacije, ki ostane podjetju itd., so vedno bolj postajali dejanski faktor odločanja, njim so se morale prilagoditi tudi samoupravne oblike dela.

Hiter razvoj samoupravnih družbenih odnosov je zahteval spremembo ustave, zato je 13. januarja 1953 skupščina sprejela ustavni zakon o temeljih družbenopolitične ureditve FLRJ in zveznih organov oblasti. V letu 1954 so bili izvoljeni številni obratni delavski sveti (ODS), ti so poleg CDSP že odločali o vrsti vprašanj, ki so bila specifična za posamezne obrate. V prvih letih delavski sveti niso razpolagali z večjim delom ustvarjenega dohodka, ampak je bila to še vedno naloga državnih organov. Leta 1954 so bile gospodarske organizacije udeležene v skupnih investicijah z 31 %, država republika in občina pa s 64,2 %.

Obratni DS in številna telesa samoupravnih organov so vnesla poglobljene samoupravne odnose, saj je bilo v samoupravno delo vključenih veliko več zapo-

Delavci iz TOZD PI so z zanimanjem pričakovali, kdaj bo stekla prva specialna litina

slenih. Za nas, v sedanji TOZD PI je pojav ODS še posebno pomemben, ker se je po tej poti uveljavila naša specifična samoupravna praksa.

Kolektiv sam deli ustvarjeni dohodek

Pomemben premik v razvoju samoupravnih odnosov smo dosegli leta 1957, ko se je okrepilo samoupravljanje gospodarskih organizacij. Predpisan je nov način delitve ustvarjenega dohodka gospodarske organizacije. Po tem, ko se od skupnega dohodka odbijejo stroški poslovanja in davek na promet, ostane dohodek gospodarske organizacije, od katerega se obračuna prispevek na dohodek in s tem čistim dohodkom delovni kolektiv samostojno razpolaga. To je prvič po uvedbi delavskega samoupravljanja, da noben državni organ formalno nima pravice določati, kako naj delovni kolektiv deli ustvarjeni čisti dohodek.

Vsako nadaljnje leto je pomnilo novo izkušnjo, novo stopnico v našem samoupravnem razvoju. Posebej je bilo za nas pomembno leto 1960, ko smo uvedli ekonomske enote, kjer smo odločali o delitvi OD na osnovi rezultatov dela.

Za razvoj naših samoupravnih odnosov je zgodovinsko pomembno tudi leto 1972. Takrat smo na ustavnih osnovah oblikovali

temeljne organizacije združenega dela, da bi človek resnično postal svobodna ustvarjalna osebnost v demokratični družbeni skupnosti. Od pravic do samoupravljanja samoupravnih organov prihajamo v obdobje, ko je samoupravljanje dolžnost ne le samoupravnih organov, ampak dolžnost vseh nas, ko delavec razpolaga z vsemi pogoji in sredstvi svojega dela in življenja. To pomeni, da samoupravljanje postaja dolžnost, da v demokratični akciji delavci neposredno rešujejo največji del skupnih problemov in navzkrižij interesov.

Izpolnitev proizvodnih in družbenopolitičnih nalog

Nato je tovariš Pongrac spregovoril o proizvodnih rezultatih, ki kažejo, kako uspešno raste naše proizvodnje. Od leta 1947 pa do danes smo ulili več kot 150.000 ton različnih ulitkov individualne proizvodnje, ki so ustrezali visokim zahtevam po kvaliteti. V Titovih zavodih Litostroj in s tem v naši TOZD smo v preteklih 25 letih zagotovili vsestransko uspešen razvoj, izpolnjevali proizvodne in družbenopolitične naloge, zato upravičeno lahko trdimo, da smo z doseženimi rezultati zadovoljni. Če bomo nadaljevali s tako uspešnim poslovanjem in razvojem, potem so naše perspektive zelo dobre. Doma in po svetu hitro rastejo potrebe prav po takih proizvodih, kot jih proizvajamo mi v Litostroju (turbinne, črpalke, transportna sredstva, stiskalnice); svojo veljavo na tržišču pa bomo zagotovili s kvalitetno proizvodnjo.

Stabilizacija — odgovorna naloga vseh

Prav v tem času so pred nami in celotno družbeno skupnostjo še posebno velike naloge, je poudaril tovariš Pongrac in dolžni smo prispevati k stabilizaciji našega gospodarstva. V to celotno akcijo moramo vključiti vse delavce, saj stabilizacije ni mogoče izpeljati brez sodelovanja neposrednih proizvajalcev. Dosedanji rezultati že dokazujejo, da smo v TOZD PI in v celotni organizaciji združenega dela sposobni ob doslednem upoštevanju samoupravne prakse doseči velike stabilizacijske uspehe.

Zavzemati se moramo za ekonomičnost našega poslovanja, dosledno uveljavljati strokovno poslovne in organizacijske ukrepe, uporabljati domače surovine in usmeriti našo proizvodnjo na tuje tržišče, predvsem na področje držav v razvoju.

Tako livarno potrebuje Litostroj

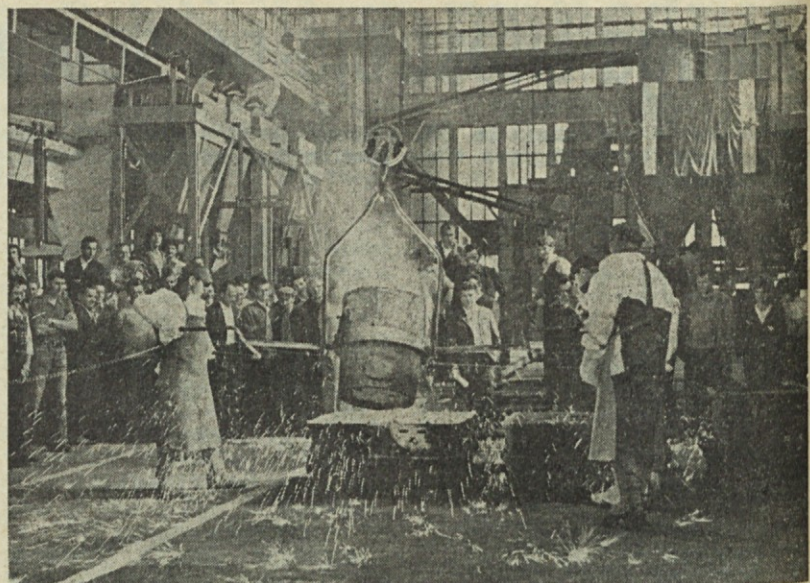
V nadaljevanju je tovariš Pongrac govoril o novi livarni specialnih litin in da je celotna op-

Dosledno izvrševanje nalog

(Nadaljevanje s 4. strani)

nih naročil, angažiranja finančnih sredstev, metodologije ugotavljanja in kontrole rasti nedovršene proizvodnje, mrežnega zasledovanja stopnje gotovosti posameznih naročil ter angažiranja finančnih sredstev po posameznih naročilih. Medtem ko za dokončanje posameznih naročil manjkajo minimalna finančna sredstva, so na drugi strani angažirana velika finančna sredstva za nabavo reprodukcijskega materiala, ki že nekaj mesecev leži v skladišču.

Politični aktiv je opozoril, da pri varčevanju lahko veliko prispeva tudi projektivno razvojni sektor, ki je dejanski oblikovalec vseh stroškov za posamezni proizvod oziroma objekt. Veliki prihranki se lahko dosežejo tudi v tehnologiji, posebno pri uvedbi klasifikacijskega ključa za skupinsko tehnologijo ter mikrofilm, ki bodo omogočili ponovljivost delov in delovnih operacij, pospešeno standardizacijo in

Prva »šarža« specialne litine, ki je stekla v model 4. 9. 1975. Izlil jo je najstarejši livar France Pavlin.

rema postavljena pod isto streho. Doslej je iz tega proizvodnega obrata prihajalo do 3.500 ton ulitkov sive litine, sedaj pa se bo tonaža povečala za dodatnih 3.000 ton! Produktivnost na kvadratni meter površine obrata se bo povečala za skoraj 100 odstotkov ob minimalnem številu zaposlenih, kar bo izredno povečalo produktivnost dela.

Nova livarna ni obrat za velikoserijsko proizvodnjo ulitkov, ampak za tako proizvodnjo, kakršno bo Litostroj potreboval v prihodnje. Delna mehaniziranost postopkov pa bo poleg večje produktivnosti dela omogočala boljše delovne pogoje, lažje in var-

nejše delo, ki si ga naši delavci še posebej zaslužijo. To pa je tudi glavni cilj samoupravne družbe.

Delo na novih strojih bodo vodile stare posadke, ki so si to z dosedanjim delom tudi zaslužile. Slavnostno šaržo je izlil najstarejši talilec skupine Franc PAVLIN in s tem je odprl livarno specialnih litin.

Predsednik sveta TOZD PI Avgust Pongrac pa je slavnost zaključil z obljubo, da bomo tudi v prihodnje obletnice samoupravljanja praznovali z novimi delovnimi uspehi.

SIL

Praznovanje v TOZD PI

Slavnostna seja sveta TOZD PI se je začela nekoliko prej kot v ostalih TOZD, in to zaradi seje zbora delovnih ljudi ob otvoritvi nove livarne specialne litine. Jedilnica v livarni jeklene litine je bila bogato okrašena in pripravljena za svečano sejo; v njej so se zbrali slavljenci, člani sveta, predstavniki družbeno političnih organizacij in vodstva naše TOZD. Slavnostno sejo je vodil predsednik sveta August Pongrac, ki je uvodoma poudaril:

»Veseli me, da lahko vse vas, ki ste se zbrali na tej pomembni jubilejni seji, priskrbeno pozdravim in vam zaželim veliko uspeha v nadaljnjih prizadevanjih za čim večje delovne dosežke, za delo v družbeno političnih organizacijah ter prijetno počutje v tovarni in družinskem krogu.« Povabil je slavnostnega govornika — predsednika sindikalne organizacije TOZD PI Mira Podrebrška, da spregovori zbranim. Ta je med drugim poudaril: »Danes, ko proslavljamo v jubilejnem letu osvoboditve 28-letnico obstoja podjetja in 25-letnico delavskega samoupravljanja, vi pa 10, 15, 20 in 25-letnico dela v proizvodnih obratih TOZD PI, je prav, da vlada med nami tako zadovoljstvo in praznično vzdušje.« Devetinosemdesetim zbranim slavljencem je dejal: »Ponosni smo na vas, na rezultate, ki ste

jih dosegli, na našo socialistično samoupravno družbo, ki ob tem praznovanju daje jasen odgovor vsem tistim, ki so dvomili v ustvarjalne sposobnosti delovnega človeka, da lahko vodi in upravlja tako veliko podjetje kot je Litostroj.« V takem okolju se lahko še bolj razvijejo človeški, demokratični samoupravni odnosi, v katerih delavec odloča o vsem, kar je pomembno za razvoj TOZD. Po dolgih letih prizadevanj, da bi osvobodili človeka težkega dela, bomo danes odprli novo livarno specialne litine, kar pomeni velik korak naprej. Ob tem ne smemo pozabiti, da je to le del naših želja, zato morajo biti naša prizadevanja usmerjena v nadaljnjo modernizacijo obratov, kajti človek je najvišja vrednost naše socialistične samoupravne družbe. Vsi ti uspehi in delovne zmage naj nam bodo še naprej spodbuda za nadaljnje delo. Tovariš Podreberšek je še dodal, da smo kljub vsem težavam in nevšečnostim, ki nas tarejo, ponosni, da smo člani kolektiva TZ Litostroj in da živimo v naši socialistični državi pod tako dobrim vodstvom, ki ga predstavlja zveza komunistov s tovarišem Titom na čelu. V imenu vodstva TOZD PI je slavljencem izrekel čestitke tudi direktor dipl. inž. Zvonimir Volfand in jim zaželel, da bi še naprej dosegali tako dobre rezultate in se prijetno počutili med nami. Predsednik sveta TOZD PI in preds. poslovnega odbora sta slavljencem izročila darila, po podelitvi priznanj pa je med zakusko stekel živahen razgovor in obujanje spominov na prehojeno pot. Mnogi med njimi so še vedno na istih delovnih mestih, drugi so morali iz zdravstvenih razlogov delovno mesto spremeniti ali se prekvalificirati, tretji so se izobraževali še naprej. Zanimivo je, da so vsakemu ta leta delovnih zmag, uspehov ali neuspehov hitro minila in da si želijo predvsem zdravja in boljših delovnih pogojev za delavce.

V. Z.